

ARCIDJOČESI TA' MALTA
L-ESPERJENZA TAS-SINODU DJOČESAN

**Is-SINODU
NIXXIEGĦA TA' HAJJA ġDIDA**

TAGħrif

**IS-SINODU
NIXXIEGHA TA' HAJJA ĢDIDA**

TAGħrif

2004

ISBN: 99932 - 49 - 19 - X

© Arċidjoċesi ta' Malta, Floriana, 2004

Produzzjoni tal-Media Centre Publications

Stampat fil-Media Centre, Blata l-Bajda

TAGHRIF

Is-Sinodi Djočesani fl-Istorja

Paġna 1

Il-mixja tas-Sinodu Djočesan fil-qosor

Paġna 3

Digrieti ta' l-Arċisqof

Paġna 10

Id-Direttorju tas-Sinodu

Paġna 17

Kummissjonijiet u gruppi

Paġna 24

Rapport tal-konsultazzjoni fl-ewwel faži tas-Sinodu

Paġna 26

Programm għat-twettiq tas-Sinodu

Paġna 38

Talba u Innu tas-Sinodu

Paġna 44

PREŽENTAZZJONI

F'dan it-tieni volum ta' *Is-Sinodu: Nixxiegħha ta' Hajja Ģdida*, insibu tagħrif u dokumentazzjoni dwar il-mixja tas-Sinodu Djočesan 1999-2003.

L-ewwel insibu nota fuq is-Sinodi Djočesani fl-Istorja, li turi li s-Sinodi għandhom storja twila li tmur lura għall-ewwel sekli tal-ħajja tal-Knisja, kif ukoll li wara I-Konċilju Vatikan II, saret bidla kbira fil-mod kif isiru Sinodi.

Imbagħad insibu punti dwar il-mixja tas-Sinodu Djočesan ta' Malta. Hu fil-qafas ta' din il-mixja li wieħed jista' jifhem minn fejn ġew u kif ġew żviluppati d-dokumenti fuq it-tmien temi tas-Sinodu.

Insibu wkoll il-ħames digrieti li ħareġ I-Arċisqof tul is-Sinodu, kif ukoll id-Direttorju tas-Sinodu, li jinkludi regolamenti u punti ta' proċedura rigward il-laqgħat ta' I-Assemblea tas-Sinodu.

Wara dan, insibu I-working groups li ħadmu fuq id-diversi dokumenti tas-Sinodu.

Il-ktieb għandu wkoll ir-Rapport tal-konsultazzjoni fl-ewwel fażi tas-Sinodu. Dan jagħti fil-qosor dak li ħareġ mill-konsultazzjoni wiesgħa fl-ewwel fażi tas-Sinodu, u li pprovda I-materjal li fuqu ħadmu I-gruppi u I-Assemblea tas-Sinodu, kif jidher čar mid-dokumenti nfushom. Meta wieħed iqabbel il-punti ta' dan ir-Rapport ma' dawk li ġew ittrattati fid-dokumenti tas-Sinodu, wieħed jintebaħ kemm dak li sar tul is-Sinodu nbena fuq din il-konsultazzjoni.

Barra minn dan ir-Rapport, hemm ukoll il-Programm għat-twettiq tas-Sinodu. Dan il-Programm ġie żviluppat tul l-aħħar laqgħat ta' l-Assemblea tas-Sinodu, imbagħad ġie finalizzat mill-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu. Jagħti fil-qosor il-punti principali li jiggwidaw l-ewwel faži tal-ħidma għat-twettiq tas-Sinodu.

Il-ktieb jinkludi t-“Talba għas-Sinodu” li saret fil-bidu tas-Sinodu, f’Settembru 1999, u li baqgħet tingħad tul il-process kollu tas-Sinodu, kif ukoll l-innu “Flimkien - Sinodu 2003” li sar għaċ-Ċelebrazzjoni tal-ġħeluq tas-Sinodu u fih ġabrab tat-temi kollha tas-Sinodu. Fl-aħħar tal-ktieb insibu tagħrif ieħor siewi.

It-tagħrif u d-dokumentazzjoni miġbura f'dan il-ktieb għandhom ikunu utli ħafna biex kulħadd jagħraf aħjar il-valur ta' din l-esperjenza qawwija u sabiħa għall-Knisja f'Malta, u jqiegħed id-dokumenti tas-Sinodu fil-kuntest tagħhom.

Jalla s-soċjetà Maltija tixrob bis-sħiħ minn din in-“nixxiegħha ta’ ġajja ġdida”.

IS-SINODI DJOČESANI FL-ISTORJA

Storja twila

Is-Sinodu Djočesan mhuwiex xi ħaġa ġdida fl-Istorja tal-Knisja. Għandu storja twila li tmur lura sa l-ewwel sekli. Sa mill-origini tiegħu, kellu żewġ skopijiet prinċipali: l-għaqda u t-tiġidid fid-djočesi. Hafna jaħsbu li s-Sinodi bdew meta l-Isqof kull tant zmien kien isejjah lill-operaturi pastorali, li kienu mxerrda f'diversi postijiet fid-djočesi, biex jiľtaqgħu flimkien. F'dawn il-laqgħat l-Isqof kien jinfurmahom bid-deċiżjonijiet tiegħu jew tal-Konċilji. Il-laqgħat kienu jservu wkoll biex tissaħħaħ l-għaqda fil-ħidma pastorali tal-Knisja.

Għal ħafna snin, u sal-Konċilju Vatikan II, is-Sinodu baqa' ristrett għall-kleru biss. L-Isqof kien obbligat li jlaqqa' Sinodu kull sena, għalkemm f'diversi postijiet dan ma kienx jiġri. Fil-Kodiċi ta' l-1917, kien hemm l-obbligu li l-Isqof ilaqqgħu għallanqas kull għaxar snin. Iżda, fil-fatt, f'diversi djočesijiet ma kienx jitlaqqa' daqshekk regolari, u ġieli ma kien jitlaqqa' qatt.

Wieħed mill-aħħar Sinodi Djočesani ta' qabel il-Konċilju Vatikan II kien is-Sinodu ta' Ruma li l-Papa Ģwanni XXIII laqqa' fl-1960.

II-Bidla

Il-bidla kbira seħħet minn wara l-Konċilju, li ntemm fl-1965. Dan mhux għax il-Konċilju ddiskuta s-Sinodu, jew għamel xi proposti bil-ħsieb li jibdel is-Sinodu. Fil-fatt, f'ebda dokument tal-Konċilju ma jissemma Sinodu Djočesan (għalkemm il-kelma "sinodu" tissemma u tintuża b'tifsira oħra). Il-bidla seħħet minħabba l-viżjoni mgħedda ta' Knisja li nsibu fid-dokumenti tas-Sinodu u minħabba l-istess esperjenza qawwija ekkleżjali tal-Konċilju.

Hemm tliet differenzi prinċipali, fost l-oħrajn, bejn Sinodu ta' qabel il-Konċilju Vatikan II u Sinodu ta' wara l-Konċilju. Dawn huma:

- Minn Sinodu klerikali għal Sinodu tal-Poplu ta' Alla, jiġifieri ta' korresponsabbiltà. Il-Papa Ģwanni Pawlu II, fil-ktieb-intervista *Immorru l-hemmill-Għatba tat-Tama*, 108, jgħid: "U naħseb li s-Sinodi Djočesani, kważi

minn rajhom, ġelsu mis-sura antika li jkunu laqgħat tal-kleru biss, u saru mod li juri r-responsabbiltà ta' kull wieħed lejn il-Knisja. Din ir-responsabbiltà komunitarja lejn il-Knisja, li l-lajċi jħossuha b'mod partikulari, hi żgur għajnej ta' tiġidid. Issawwar wiċċ il-Knisja għall-ġenerazzjonijiet li ġejjin, fid-dawl tat-tielet elf sena”.

- Minn ċelebrazzjoni ta' ftit ġranet għal proċess li minnu nnifsu jieħu numru ta' snin. Is-Sinodi Djočesani ta' qabel il-Konċilju kienu jkunu laqgħat ta' ftit jiem. Illum is-Sinodi jdumu ġhadd ta' snin, li jinkludu perjodu pjuttost twil ta' preparazzjoni u ta' laqgħat ta' l-Assemblea. L-iskop hu li l-esperjenza, fid-diversi fażjiet tagħha, tkun tinkludi l-partecipazzjoni ta' ħafna.

- Minn normi għal dokumenti ta' gwida pastorali. Snin ilu, bħala konkużjoni tas-Sinodu, kien ikun hemm sett ta' regolamenti jew ligiċċi. Issa, l-enfasi hi ħafna aktar fuq dokumenti pastorali li jagħtu direzzjoni. Hu iktar importanti l-metodu sinodali użat tul il-preparazzjoni u c-ċelebrazzjoni milli l-konklużjonijiet waħedhom.

Għalkemm fil-Kodiċi ta' l-1983 is-Sinodu nghata importanza kbira, l-Isqof m'għadux obbligat li kull tant snin ila qqa' Sinodu; hu fidejh li jagħżel meta jkun il-mument opportun għal dan.

F'Malta

Fid-djoċesi ta' Malta, kien hemm diversi Sinodi tul is-snini; l-aħħar Sinodu sar bejn it-22 u l-24 ta' April 1703, fil-Kattidral ta' l-Imdina. Fid-djoċesi ta' Għawdex intemm Sinodu (il-parti ċelebrattiva) fl-1992, wara preparazzjoni twila li bdiet fl-1975.

Fl-1935, kien sar Konċilju Reġjonali għad-djoċesijiet ta' Malta u Għawdex flimkien; imma dan min-natura tiegħu hu differenti minn Sinodu Djočesan, għalkemm jittratta wkoll il-ħidma pastorali tal-Knisja.

F'dawn l-aħħar 40 sena saret bidla kbira fil-mod kif isir Sinodu. Għalhekk is-Sinodu 1999-2003 hu l-ewwel wieħed f'Malta b'din il-forma gdida wara l-Konċilju Vatikan II.

IL-MIXJA TAS-SINODU DJOČESAN FIL-QOSOR

1998

8 ta' Ġunju - Gie mniedi I-Programm Pastorali *Lejn is-Sena 2000 bħala Familja*. Is-Sinodu kien il-progett ewljeni tal-Programm.

1999

22 ta' Mejju - L-Arċisqof waqqaf Kummissjoni Ċentrali għall-preparazzjoni u għall-organizzazzjoni tas-Sinodu.¹

21 ta' Settembru - Ittra Pastorali ta' l-Arċisqof fil-bidu tas-Sinodu Djočesan. L-Ittra nqrat fil-knejjes kollha ta' l-Arċidjočesi s-Sibt 25 u l-Ħadd 26 ta' Settembru.

29 ta' Settembru - Bidu uffiċjali tas-Sinodu, waqt konċelebrazzjoni mmexxija mill-Arċisqof f'għeluq il-25 sena tiegħu bħala Isqof, fil-Konkattidral ta' San Ģwann.

10, 11 u 12 ta' Novembru - Assemblea tal-parroċċi, fis-Seminarju, Tal-Virtù. Ir-rappreżentanti tal-parroċċi ddiskutew b'liema mod għandha ssir il-konsultazzjoni fil-parroċċi, wara pilot study fi tliet parroċċi.

Ottubru - Diċembru - Saru laqgħat ta' konsultazzjoni fil-kunsilli u gruppi kollha fi ħdan il-Knisja u f'diversi oqsma tas-soċjetà Maltija bħal: partiti političi, unions, assoċjazzjonijet ta' dawk li jħaddmu, gruppi ta' żgħażaq, ġaggiex, għalliema, studenti u lecturers fl-Universitèt, professjonisti, persuni b'diżabilità, nies mill-qasam tal-kultura, persuni milquta bi problemi soċjali, nies ta' twemmin differenti, u kategoriji u setturi oħra.

¹ Ghall-ġħanijiet u l-membri tal-Kummissjoni, ara paġna 10.

2000

Jannar - Frar - Intbagħtet stedina f'kull dar biex in-nies jgħidu dak li jaħsbu u jixtiequ ġħall-ħajja tal-Knisja. F'din il-konsultazzjoni, ġadu sehem madwar 100,000 ruħ.

29 ta' Marzu - Ĝie ppubblikat ir-rapport ta' l-ewwel sitt xhur tas-Sinodu.

Ix-xhur ta' wara - Inħadmu r-rapporti tal-konsultazzjoni li saret mas-setturi differenti tas-soċjetà u f'kull parroċċa, bl-ghajnuna ta' l-Istitut tar-Ričerka *Discern*.

29 ta' Settembru - Ĝie ppubblikat ir-rapport ta' l-ewwel sena tas-Sinodu.

Ottubru - Novembru - Fil-parroċċi ta' Malta, saret Assemblea tal-komunità, fejn kien diskuss ir-rapport tal-konsultazzjoni parrokkjali, fid-dawl tal-ħidma pastorali li kienet qed issir f'kull parroċċa.

I ta' Novembru - Saret Ċelebrazzjoni Djočesana, fil-Padiljun ta' l-Isport, Kordin, bit-tēma: "Kristu t-triq... ejjew nimxuha flimkien". Il-Kummissjoni Sinodu ppubblikat ir-rapport ġenerali tal-konsultazzjoni fl-ewwel fażi tas-Sinodu.²

20 - 23 ta' Novembru - Assemblea tal-parroċċi, fis-Seminarju, Tal-Virtù. Ir-rappreżentanti tal-parroċċi ta' Malta, wara studju tar-rapport ġenerali u diskussjoni fi gruppi, għamlu l-proposti ta' temi għas-Sinodu.

Novembru - Jannar - Saru diversi proposti ta' temi għas-Sinodu mill-kunsilli, għaqdiet u movimenti, ordnijiet, kongregazzjonijiet, u gruppi oħra. Dawn kienu bbażati fuq il-konsultazzjoni li saret.

² Ara dan ir-rapport f'paġna 26.

2001

13 ta' Jannar - Ĝurnata ta' dixxerniment mill-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu flimkien ma' I-Isqfijiet, rigward it-temi tas-Sinodu.

27 ta' Frar - Fis-Seminarju, Tal-Virtù, saret laqgħa għall-mexxejja tad-diversi oqsma tal-Knisja f'Malta flimkien ma' I-Arcisqof. F'din il-laqgħa, I-Arcisqof ħabbar it-tmien temi tas-Sinodu, li kellhom I-għeruq tagħhom fil-konsultazzjoni li saret. Dawk preżenti ntalbu jagħmlu proposti rigward l-aspetti li kellhom ikunu diskussi taħt kull tema, u rigward persuni li setgħu jagħtu kontribut fil-gruppi fuq dawn it-temi.

Fix-xhur ta' wara - Saru I-elezzjonijiet u I-għażliet ta' membri għall-Assemblea tas-Sinodu, skond id-Direttorju tas-Sinodu.³ L-Assemblea kienet tinkludi mal-250 ruħ, ġejjin minn diversi oqsma tal-ħajja tal-Knisja f'Malta.

9 ta' Mejju - Waqt il-Quddiesa tal-Beatifikazzjoni fuq il-Fosos tal-Furjana, il-Papa Ģwanni Pawlu semma l-ftuħ ta' I-Assemblea tas-Sinodu u qal li kellu tama qawwija li s-Sinodu jgħin biex tissaħħaħ il-viżjoni tal-Konċilju Vatikan II tal-Knisja bħala I-komunjoni tal-Poplu ta' Alla, viżjoni li I-evanġelizzazzjoni l-ġdidha kienet qed tistenna mill-Kattoliċi Maltin.

2 ta' Ġunju - Vġili ta' Ghid il-Ħamsin. Sar il-ftuħ ta' I-Assemblea tas-Sinodu b'quddiesa kkonċelebrata u mmexxija mill-Arcisqof, fi Pjazza San ġwann, Valletta.

15 u 16 ta' Ġunju - L-ewwel sessjoni ta' I-Assemblea tas-Sinodu, fil-Katekumenju, il-Mosta. L-Assemblea kienet presjeduta mill-Arcisqof, li kien akkumpanjat mill-Isqof Awżiljarju Mons. Annetto Depasquale. Inħatar Moderator ta' I-Assemblea Dr André Camilleri, u sostitut moderator is-Sna Ninette Borg Grech. Is-Segretarju ta' I-Assemblea kien Dun Joe Galea Curmi. Saret introduzzjoni dwar id-dixxerniment ekkležjali u prezentazzjoni tad-Direttorju tas-Sinodu, kif ukoll ta' l-aspetti differenti tat-tmien temi.

³ Ara paġna 17.

Fix-xhur ta' wara - Ĝew iffurmati tmien *working groups*, wieħed għal kull tema tas-Sinodu, u bdiet il-ħidma tal-gruppi. Dawn il-gruppi kienu ffurmati minn lajči (il-parti l-kbira tal-membri), saċerdoti u persuni ta' ħajja konsagrata. Iċ-*Chairpersons* kienu kollha lajči - ġames nisa, koppja u żewġt irġiel.⁴

29 ta' Settembru - Ĝie ppubblikat ir-rapport tat-tieni sena tas-Sinodu

26 ta' Ottubru - Laqgħa ta' talb għall-membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu fil-parroċċa ta' Marsaxlokk.

Ottubru - Novembru - Saret Assemblea f'kull parroċċa ta' Malta b'rabta mas-Sinodu.

5, 6 u 7 Novembru - Saret Assemblea b'rappreżentanti mill-parroċċi, b'rabta mas-Sinodu, fis-Seminarju, Tal-Virtù.

29 u 30 ta' Novembru, I ta' Diċembru - It-tieni sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Saret *update* tal-ħidma ta' kull grupp u ġie diskuss l-abbozz tad-dokument dwar il-Lajċi.

2002

7, 8 u 9 ta' Frar - It-tielet sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Ĝew diskussi tliet abbozzi ta' dokumenti: dwar il-Viżjoni ta' Knisja komunjoni, iż-Żwieġ u l-Familja u x-Xandir tal-Kelma.

16 u 23 ta' Marzu - Ir-raba' sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Ĝew diskussi żewġ abbozzi ta' dokumenti: dwar Djakonija u Ġustizzja, u Liturgija u Sagamenti.

19 u 20 ta' April - Il-ħames sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Ĝew diskussi l-abbozzi ta' dokumenti dwar Kultura-Soċjetà-Knisja, u Żgħażagħ u Adolexxenti.

⁴ Ara paġna 24.

B'hekk intemmet l-ewwel diskussjoni ta' kull dokument. Kull dokument mar lura għand il-grupp responsabbi biex ikun rivedut.

18 ta' Mejju - Vgili ta' Ghid il-Ħamsin. Saret Ċelebrazzjoni Djoċesana f'Hal Lija, fil-pjazza ta' quddiem il-Knisja, b'rabta mas-Sinodu. Il-velja kienet tinkludi quddiesa kkonċelebrata mmexxija mill-Arċisqof, bis-sehem ta' żgħażaq mill-għaqdiet u mill-movimenti tal-Knisja.

31 ta' Mejju u 1 ta' Ĝunju - Is-sitt sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Ĝew diskussi tliet prioritajiet għal kull tema u tliet proposti konkreti għal kull tema, kif ukoll silta biblika li setgħet isservi ta' gwida f'kull qasam.

25 ta' Ĝunju - Laqgħa ta' orjentament u koordinament tal-*working groups* kollha flimkien.

26 ta' Ĝunju - Fis-seba' sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu, ġie diskuss mill-ġdid id-dokument dwar il-Lajči, bl-emendi mressqa mill-membri ta' l-Assemblea.

27 u 28 ta' Settembru - Fit-tmien sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu, ġew diskussi mill-ġdid id-dokumenti dwar il-Viżjoni ta' Knisja komunjoni, u Djakonija u Ĝustizzja, bl-emendi mressqa mill-membri ta' l-Assemblea.

4 ta' Ottubru - Ĝie ppubblikat ir-rapport tat-tielet sena tas-Sinodu. Ĝiet imnedija l-website tas-Sinodu: <http://www.sinodu.org.mt>

25 u 26 ta' Ottubru - Fid-disa' sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu, ġew diskussi mill-ġdid id-dokumenti dwar Żwieġ u Familja, u Kultura-Soċjetà-Knisja, bl-emendi mressqa mill-membri ta' l-Assemblea.

4, 5 u 6 ta' Novembru - Assemblea tal-parroċċi, b'rabta mas-Sinodu. Attendew ġħaliha rappreżentanti minn kull parroċċa.

21, 22 u 23 ta' Novembru Fl-ghaxar sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu, ġew diskussi mill-ġdid id-dokumenti dwar Xandir tal-Kelma, Liturgija u Sagamenti, Adolexxenti u Żgħażaq, bl-emendi mressqa mill-membri ta' l-Assemblea.

Ottubru - Novembru - Saret Assemblea f'kull parroċċa ta' Malta b'rabta ma' dak li kien qed isir fis-Sinodu.

24 ta' Novembru - Iċ-Ċelebrazzjoni ta' Kristu Re, f'Paola, saret b'rabta mas-Sinodu, bħala għeluq ta' l-Assemblea li saret f'kull parroċċa matul Ottubru u Novembru.

2003

31 ta' Jannar u 1 ta' Frar - Il-ħdax-il sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Wara l-aħħar diskussjoni, ġew approvati mill-Assemblea tas-Sinodu d-dokumenti *Viżjoni ta' Knisja komunjoni, Kultura-Soċjetà-Knisja, Żwieġ u Familja u Djakonija u Ġustizzja*.

28 ta' Frar u 1 ta' Marzu - It-tanax-il sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Wara l-aħħar diskussjoni, ġew approvati mill-Assemblea tas-Sinodu d-dokumenti *Lajči Nsara, Adolexxenti u Żgħażagħ u Xandir tal-Kelma*.

22 ta' Marzu - L-aħħar sessjoni ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Wara l-aħħar diskussjoni, ġie approvat mill-Assemblea tas-Sinodu d-dokument *Liturgija u Sagamenti* u l-introduzzjoni għad-dokumenti.

L-Assemblea tas-Sinodu Itaqgħet b'kollo għal 27 laqgħa ta' ḥidma.

24 ta' April - Saret Akademja fil-Kattidral, Mdina, f'għeluq il-laqqħat ta' l-Assemblea tas-Sinodu u fl-okkażjoni ta' għeluq it-300 sena tas-Sinodu Djočesan li sar fil-Kattidral mit-22 sa 24 ta' April 1703.

7 ta' Ĝunju - Saret iċ-Ċelebrazzjoni Djočesana tal-għeluq tas-Sinodu, b'konċelebrazzjoni mmexxija mill-Arċisqof fil-Pjazza tal-Kattidral, Mdina. Id-dokumenti ġew ippreżentati lill-Arċisqof għall-konsiderazzjoni u għall-approvazzjoni tiegħu. Twaqqfet il-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu.⁵

⁵ Għall-ghanijiet u l-membri ta' din il-Kummissjoni, ara paġna 14.

14 ta' Ĝunju - Saret l-aħħar laqgħa tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu, li b'kollo, sa mit-twaqqif tagħha, iltaqgħet 75 darba.

19 ta' Ĝunju - Saret l-ewwel laqgħa tal-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu.

Xhur ta' wara - Twaqqfu gruppi għat-twettiq tas-Sinodu fil-kongregazzjonijiet u ordnijiet reliġjuži u istituti ta' ħajja konsagrata, fis-segretarjati u kummissjonijiet djočesani, fil-parroċċi, fl-ġhaqdiet u fil-movimenti, fl-iskejjel.

24 ta' Settembru - Ittra Pastorali mill-Arċisqof fl-okkażjoni ta' l-approvazzjoni tad-dokumenti tas-Sinodu. L-Ittra nqrat fil-knejjes kollha ta' l-Arċidjoċesi s-Sibt 27 u l-Ħadd 28 ta' Settembru.

29 ta' Settembru - L-Arċisqof iffirma d-digriet ta' l-approvazzjoni tad-dokumenti tas-Sinodu waqt iċ-Ċelebrazzjoni ta' l-anniversarju episkopali, fil-Konkattidral ta' San Ģwann, Valletta.⁶

Ottubru - Novembru - Saret Assemblea f'kull parroċċa f'Malta. L-Assemblea ġadmet fuq pjan, b'mod li kull parroċċa lestiet pjan pastorali għall-2004, ispirat mill-valuri tas-Sinodu. Dawn il-pjani ġew ippreżentati lill-Arċisqof fil-Festa ta' Kristu Re.

Ottubru - Diċembru - Ĝew ippubblikati d-dokumenti kollha tas-Sinodu.

⁶ Ara paġna 15.

DIGRIETI TA' L-ARCISQOF

Digriet tat-twaqqif tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu

Il-Programm Pastorali *Lejn is-Sena 2000 bħala Familja* jgħid li l-Knisja f'Malta se tiċċelebra Sinodu Djočesan “bħala mezz kif ngħixu r-realtà tal-Knisja bħala familja” (6.4). B'dan id-digriet qed inwaqqaf il-Kummissjoni Ċentrali għall-preparazzjoni tas-Sinodu Djočesan.

Din il-Kummissjoni, li hi komposta b'mod li tirrifletti oqsma u ġidmiet differenti tal-Poplu ta' Alla f'Malta, għandha l-funzjoni li tgħinni fil-preparazzjoni għas-Sinodu Djočesan b'mod specjal f'dawn l-oqsma:

1. fis-sensibilizzazzjoni tal-Knisja rigward is-Sinodu Djočesan;
2. fit-tfassil tal-programm ta' preparazzjoni, li jinkludi l-fażijiet differenti tal-proċess sinodal;
3. fil-koordinament ta' l-attivitajiet li jsiru mill-oqsma differenti tal-Knisja li qiegħda f'Malta, bi tħejji ja għas-Sinodu;
4. fl-inizjattivi li jittieħdu mill-Knisja bi tħejji ja għas-Sinodu;
5. f'aspetti differenti tas-Sinodu, fosthom:
 - it-tfassil tar-regolament tas-Sinodu;
 - l-għażla tat-temi għas-Sinodu;
 - l-għażla tal-membri tas-Sinodu;
6. f'pariri li tista' tagħtini fuq materji li jirrigwardjaw is-Sinodu.

Il-Kummissjoni hi presjeduta minni u, fejn dan ma jkunx possibbli għalija, minn persuna delegata minni.

Qed naħtar dawn il-persuni bħala membri fil-Kummissjoni:

Is-Sur Leonard Callus, is-Sur Joseph Camilleri, Rev. Dun Pawl Camilleri,
is-Sur Albert Debono, is-Sna Pauline Dimech, is-Sna Denise Ebejer,
Rev. Dun Joe Galea Curmi (koordinatur), Sr Margaret Gonzi,
Rev. Dun Anton Gouder, Rev. Dun Jesmond Manicaro, is-Sur Jude Muscat,
Rev. Patri Robert Soler SJ, Mons. Carmel Żammit.

Il-Kummissjoni tista' twaqqaf sotto-kummissjonijiet biex dawn jieħdu īsieb aspetti u ħidmiet differenti tas-Sinodu, fosthom dawk li jissemmew hawn fuq.

Mogħti fil-Kurja Arċiveskovili, il-Furjana, illum 22 ta' Mejju 1999.

Nota: Iktar tard, meta Rev. Charles Cordina sar Segretarju Pastorali, hu ha post Rev. Anton Gouder fil-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu b'seħħ minn Ottubru 2001.

Digriet tal-Bidu tas-Sinodu Djočesan

Għaddew īamsa u għoxrin sena minn meta ġejt ikkonsagrat Isqof fl-Arċidjoċesi ta' Malta. Din hi okkażjoni ta' radd il-ħajr lil Alla għal dak kollu li għamel miegħi, kif ukoll mal-Knisja kollha matul dawn is-snин.

Waqt li nħares lejn is-snin li għaddew, inħares wkoll lejn il-ġejjeni b'fiduċja kbira f'Alla li se jkun magħna u li dejjem se jibqa' jħares il-poplu tiegħu f'Malta.

Il-Programm Pastorali *Lejn is-Sena 2000 bħala Familja* jgħid li l-Knisja f'Malta se tiċċelebra Sinodu Djočesan li għandu jesprimi l-ħajja tagħna bħala Knisja-familja (6.4). Fl-gheluq tiegħu, jgħid ukoll li permezz tas-Sinodu Djočesan, “il-Knisja f'Malta tkun għaddejja minn esperjenza ta' grazza straordinarja biex il-membri tal-Poplu ta' Alla f'din il-gżira jkunu responsabilizzati li jippenjaw u janimaw, jisimgħu u jipproponu, jissuġġerixxu u jwettqu”.

Fl-Ittra Appostolika *Tertio Millennio Adveniente*, il-Papa Ġwanni Pawlu II jitkellem fuq is-Sinodi Djočesani, kif ukoll tipi oħra ta' Sinodi fil-Knisja, u jgħid li “Dawn is-Sinodi huma minnhom infushom parti mill-evanġelizzazzjoni gdida; ħerġin mill-fehma tal-Koncilju Vatikan II dwar il-Knisja; jagħtu sehem tassew kbir lit-tiħbi tal-lajċi, u jgħidu liema huma r-responsabbiltajiet specifici tagħhom fil-Knisja; ifissru l-qawwa li Kristu ta lill-Poplu ta' Alla, billi jsieħbu fil-missjoni messjanika proprja tiegħu, missjoni profetika, saċerdotali u regali” (21).

Deherli li għalhekk, sewwasew f'din l-okkażjoni tal-ħamsa u għoxrin anniversarju ta' l-episkopat tiegħi, għandi uffiċjalment nagħti bidu għas-Sinodu Djočesan fil-Knisja f'Malta. Is-Sinodu hu din il-laqgħa u mixja flimkien li rridu nagħmlu, aħna lkoll li nifformaw Knisja familja u li mexjin wara Ĝesù Kristu u li qed inwasslu l-Aħbar it-Tajba tiegħu. Is-Sinodu għandu jgħinna biex nisimgħu dak li l-Ispirtu qed jgħid lill-Knisja li qiegħda f'Malta f'dan il-mument ta' l-Istorja, u nimxu skond ma jgħidilna Hu biex inwieġbu għas-sinjal taż-żminijiet. Is-Sinodu għandu jkun esperjenza ta' tiġidid fil-ħajja tal-Knisja, skond l-Ispirtu ta' Ĝesù Kristu, it-Triq, il-Verità u l-Hajja.

Għalhekk, wara li għamilt il-konsultazzjonijiet mal-Kunsill Presbiterali u l-Kunsill Pastorali u ma' korpi oħra ta' l-Arċidjoċesi, b'dan id-digriet qiegħed nagħti bidu uffiċjalment għas-Sinodu Djočesan fil-Knisja li qiegħda f'Malta. F'din l-ewwel faži tas-Sinodu, għandha ssir konsultazzjoni wiesgħa fi spirtu ta' djalogu dwar il-Knisja u l-ħajja tagħha fis-soċjetà, bl-iskop li aktar 'il quddiem ikunu stabbiliti t-temi għad-diskussjoni ta' l-Assemblea sinodali.

Inħegġeg lil kulħadd, lil kull wieħed u waħda fi ħdan il-Knisja li qiegħda f'Malta, biex ilkoll nieħdu sehem ħaj f'din l-esperjenza ta' Knisja, u biex nitolbu kontinwament ġalli s-Sinodu jħalli ħafna frott.

Nafda din il-mixja li se nagħmlu flimkien lil Ommna Marija u nitlobha biex tqarribna aktar lejn Alla u lejn xulxin biex inkunu Knisja waħda fl-għaqda tal-Missier u ta' l-Iben u ta' l-Ispirtu s-Santu.

Mogħti mill-Kurja Arċiveskovili ta' Malta, il-Furjana, illum 29 ta' Settembru 1999, nhar il-25 anniversarju ta' l-Ordinazzjoni Episkopali tiegħi.

Digriet tal-ftuħ ta' l-Assemblea tas-Sinodu

Fid-29 ta' Settembru 1999, jiena tajt bidu għas-Sinodu ta' l-Arċidjoċesi ta' Malta bl-għan li nisimgħu dak li l-Ispirtu qed jgħid lill-Knisja li qiegħda f'Malta f'dan il-mument ta' l-Istorja, u nimxu skond ma jgħidilna Hu biex inwieġbu għas-sinjal taż-żminijiet.

Fl-ewwel faži tas-Sinodu, saret konsultazzjoni wiesgħa mas-soċjetà Maltija bl-iskop li kulħadd, bil-libertà u bis-sinċerità, jgħid kif il-Knisja f'Malta tista' taqdi aħjar il-missjoni tagħha. F'din il-faži, kien hemm parteċipazzjoni kbira minn ħafna nies. Frott ta' din il-konsultazzjoni, ħarġu tmien temi partikulari li jien ġabbart fil-laqqha għall-mexxejja f'diversi oqsma tal-Knisja li saret fis-27 ta' Frar 2001.

Vara li ħafna issa taw il-kontribut tagħhom rigward dawn it-temi partikulari, wasal iż-żmien biex tibda tiltaqa' l-Assemblea djoċesana tas-Sinodu, magħmula minn lajči, saċerdoti u persuni ta' ħajja konsagrata, uħud *ex officio*, oħrajn eletti u oħrajn nominati minni, skond ma titlob l-Istruzzjoni tal-Kongregazzjonijiet għall-Isqfijiet u għall-Evanġelizzazzjoni tal-Popli *Dwar is-Sinodi Djoċesani* ta' l-1997.

B'dan id-digriet:

- qed niffissa li l-ftuħ uffiċjali ta' l-Assemblea tas-Sinodu jsir permezz ta' Quddiesa kkonċelebrata nhar is-Sibt 2 ta' Ĝunju, fil-Vgħili ta' Pentekoste, waqt Ċelebrazzjoni Djoċesana miftuħa għall-Poplu ta' Alla f'Malta;
- qed insejja l-ewwel sessjoni ta' l-Assemblea għal nhar il-15 u s-16 ta' Ĝunju 2001.

Jalla l-Knisja f'Malta kollha tagħraf dan iż-żmien ta' grazzja partikulari u twieġeb għas-sejħat li Alla qed jagħmlilha.

Inħegġeg lil kulħadd, lil kull wieħed u waħda fi ħdan il-Knisja li qiegħda f'Malta, biex nagħrfu dan iż-żmien ta' grazzja, nitolbu ħalli s-Sinodu jħalli ħafna frott u nagħtu sehemna fil-ħidma tas-Sinodu skond it-talenti u s-sejħat li għandna.

Mogħti mill-Kurja Arċiveskovili ta' Malta, il-Furjana, illum 16 ta' Mejju 2001.

Digriet ta' għeluq is-Sinodu u tat-twaqqif tal-Kummissjoni Implantazzjoni Sinodu

Is-Sinodu ta' l-Arċidjoċesi ta' Malta, li jien tajt bidu għalih b'digriet tad-29 ta' Settembru 1999, jasal fi tmiemu llum 7 ta' Ġunju 2003, Vgħili ta' Ghid il-Ħamsin. B'dan id-digriet qiegħed intemm il-ħidma li saret tul il-process tas-Sinodu.

Irrodd ġajr lil Alla għal dak kollu li għamel magħna matul dan iż-żmien, kif ukoll lil dawk kollha li b'xi mod jew ieħor taw is-sehem tagħhom biex setgħet tintemm il-ħidma tas-Sinodu.

Bl-għan li l-ħidma li saret tkun tista' tagħti l-frott fl-Arċidjoċesi, b'dan id-digriet qed inwaqqaf Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu Djoċesan. Din il-Kummissjoni għandha l-funzjoni li tgħinni fl-implimentazzjoni tas-Sinodu, b'mod speċjali f'dawn l-oqsma:

1. fil-promozzjoni tal-valuri tas-Sinodu;
2. fit-tfassil ta' programmi ta' l-implimentazzjoni tad-dokumenti tas-Sinodu Djoċesan 1999-2003, fid-dawl tal-proposti li digħi tfasslu mill-Kummissjoni li kienet responsabbi mill-organizzazzjoni tas-Sinodu;
3. fl-identifikazzjoni ta' min ikun responsabbi għal aspetti differenti ta' l-implimentazzjoni tas-Sinodu;
4. fil-kuntatti regolari ma' gruppi għat-twettiq tas-Sinodu, li jkun hemm f'diversi oqsma tal-ħajja tal-Knisja;
5. f'li ssegwi b'mod ġenerali t-twettiq tas-Sinodu biex tassigura li qed isir u miexi b'rītmu tajjeb fid-diversi oqsma ta' l-Arċidjoċesi;
6. fl-ġħoti ta' pariri oħra rigward l-implimentazzjoni tas-Sinodu.

Qed naħtar dawn il-persuni bħala membri fil-Kummissjoni:

Rev. Patri Jimmy Bartolo SJ, Dr André Camilleri, Rev. Dun Charles Cordina, is-Sna Mildred Falzon, Rev. Dun Joe Galea Curmi, Suor Miriam Grech OSA, is-Sur Godfrey Leone Ganado, is-Sur David Polidano, Rev. Dun Anton Portelli, Suor Marie Scicluna RSCJ, Dr Anna Vella.

Qed naħtar lil Rev. Dun Charles Cordina bħala d-delegat tiegħi biex jippresjiedi din il-Kummissjoni fl-assenza tiegħi, u lil Dr André Camilleri bħala Moderatur ta' din il-Kummissjoni.

Il-Kummissjoni hi mwaqqfa għal sentejn. Dan it-terminu jista' jiġi deċiż minni u mis-suċċessuri tiegħi.

Mogħti fil-Kurja Arciveskovili, il-Furjana, illum 7 ta' Ġunju 2003.

Digriet ta' Approvazzjoni tad-dokumenti tas-Sinodu

Is-Sinodu ta' l-Arcidjočesi ta' Malta, li jien tajt bidu għaliex fid-29 ta' Settembru 1999, u li kien imqassam f'diversi fażijiet b'mod li jinvolvi bis-sħiħ lill-Poplu ta' Alla f'Malta, wasal fi tmiem tiegħu nhar is-7 ta' Ġunju 2003, Vgili ta' Ghid il-Ħamsin.

Dak in-nhar, waqt Ċelebrazzjoni Djočesana fil-Pjazza tal-Kattidral, I-Imdina, gew ippreżentati lili, għall-konsiderazzjoni u għall-approvazzjoni tiegħi, id-dokumenti tas-Sinodu, bħala frott tal-ħidma ta' l-Assemblea tas-Sinodu.

Id-dokumenti jittrattaw temi importanti ħafna għall-ħajja ta' l-insara Maltin: il-viżjoni tal-Knisja bħala komunjoni u poplu b'diversi kariżmi u ministeri; ir-relazzjoni tal-Knisja mal-kultura u s-soċjetà ta' żmienna; is-sehem tal-lajci fid-dinja u fil-Knisja; ix-xandir tal-Kelma; il-liturgija u s-sagamenti; id-djakonija u l-promozzjoni tal-ġustizzja; iż-żwieġ u l-familja; u l-adolexxenti u ż-żgħażaq. Id-dokumenti huma strument siewi ħafna ta' formazzjoni kif ukoll ta' direzzjoni għall-ħidma pastorali tal-Knisja f'Malta.

Jien naf li d-dokumenti huma frott ta' proċess importanti fil-ħajja tal-Knisja f'Malta, li beda b'konsultazzjoni wiesgħa ħafna u li kompla bil-laqgħat ta' l-Assemblea u bis-sehem ta' ħafna nies li ġadmu b'sens kbir ta' korresponsabbiltà, ġenerożitā

u kompetenza. Għalhekk id-dokumenti huma riżultat ta' proċess sinodali li ġareġ mill-qalba tal-Knisja f'Malta.

Wara li jien eżaminajt id-dokumenti tas-Sinodu, illum 29 ta' Settembru 2003, b'dan id-digriet, u bl-awtorità tiegħi bħala Isqof ta' l-Arċidjoċesi ta' Malta, jien qed napprovahom bħala gwida pastorali għall-ħajja u għall-missjoni tal-Knisja f'Malta. Dawn id-dokumenti jkunu ppubblikati fil-ġimgħat li ġejjin.

Irrodd ħajr lil Alla tal-ġħajjnuna kbira li ta' lilna lkoll matul dan iż-żmien ta' grazzja straordinarja għall-Knisja f'Malta. Insejja ħi lill-Knisja kollha f'Malta biex timxi b'heġġa kbira fid-direzzjoni li wriena l-Ispirtu ta' Alla permezz tas-Sinodu.

Nafda din il-mixja f'idejn Ommna Marija u nitlobha biex tagħtina l-ġħajjnuna nwettqu dak li Alla qed jitlob minna fi żminijietna.

*Mogħti fil-Konkattidral ta' San Ģwann, il-Belt Valletta, illum 29 ta' Settembru 2003,
id-29 anniversarju ta' l-Ordinazzjoni Episkopali tiegħi.*

ID-DIRETTORJU TAS-SINODU DJOČESAN

I. Is-Sinodu djočesan

1.1 Is-Sinodu ta' I-Arċidjočesi ta' Malta hu espressjoni tal-komunjoni djočesana u ta' dixxerniment tal-Knisja li qiegħda f'Malta. Hu eżerċizzju ta' approfondiment u diskussjoni ta' temi ta' natura pastorali biex il-Knisja f'Malta twieġeb b'azzjoni pastorali għas-sinjal taż-żminijiet, fid-dawl tal-Konċilju Vatikan II u biex tagħraf ċar x'qed jgħid I-Ispirtu lill-Knisja li hawn f'Malta fil-bidu tat-Tielet Millennju.

1.2 Is-Sinodu jsegwi l-indikazzjonijiet inkluži fl-Ittra Pastorali tal-21 ta' Settembru 1999 ta' I-Arċisqof ta' Malta kif ukoll fid-digriet tiegħu tad-29 ta' Settembru 1999, li jaġhti bidu għas-Sinodu.

1.3 Is-Sinodu jsegwi dak li hemm indikat fil-Kodiċi ta' Ligi Kanonika (kanoni 460 sa 468) u l-Istruzzjoni *Dwar is-Sinodi Djočesani* ta' I-1997, ippubblikata mill-Kongregazzjoni għall-Isqfijiet u mill-Kongregazzjoni għall-Evangelizzazzjoni tal-Popli. Fid-dawl ta' dawn id-dokumenti, dan id-Direttorju għandu l-għan li jipprovd i gwida għall-proċess tas-Sinodu, speċjalment għal-laqgħat ta' I-Assemblea djočesana tas-Sinodu.

1.4 Huwa kompitu ta' I-Arċisqof li jsejjaħ, jippresjiedi u jikkonkludi s-Sinodu. Huwa kompitu tiegħu li jiddeċiedi liema temi għandhom ikunu ttrattati mill-Assemblea tas-Sinodu, li jippromulga d-dokumenti u d-deċiżjonijiet tas-Sinodu, u jiddeċiedi b'liema mod għandhom ikunu implementati.

2. II-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu

2.1 II-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu, imwaqqfa b'digriet tat-22 ta' Mejju 1999 u ppresjeduta mill-Arċisqof jew mid-delegat tiegħu, għandha l-għan ewljeni li tikkoordina l-attività kollha preparatoria u organizzattiva tas-Sinodu.

2.2 Din il-Kummissjoni tibqa' tiffunzjona fil-fażijiet differenti tas-Sinodu u, skond il-ħtiega, tikkoordina l-proċess tas-Sinodu.

2.3 Din il-Kummissjoni ssegwi dak kollu li jkun qed isir tul il-proċess tas-Sinodu u twieġeb għalih, skond il-ħtiega u skond kif indikat f'dan id-Direttorju kif ukoll skond direttivi li jista' jagħti l-Arċisqof.

3. L-Assemblea tas-Sinodu

3.1 Is-Sinodu ta' l-Arċidjoċesi ta' Malta, wara faži ta' konsultazzjoni wiesgħa u parteċipazzjoni shiħa tal-Poplu ta' Alla, u wara li l-Arċisqof jiffissa t-temi tas-Sinodu skond din il-konsultazzjoni, jiltaqa' f'Assemblea li hi espressjoni tal-komunità djoċesana.

3.2 Din l-Assemblea, li għandha natura konsultattiva, għandha l-kompli li tapprofondixxi, tiddiskuti u tesprimi l-parir tagħha fuq: (a) dokumenti li jkunu elaborati mill-gruppi ta' studju fuq kull waħda mit-temi tas-Sinodu; (b) materji oħra li jitressqu mill-Arċisqof quddiem l-Assemblea.

4. Il-membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu

4.1 Dawn li ġejjin huma l-persuni membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu, xi wħud *ex officio*, oħrajn eletti u oħrajn nominati mill-Arċisqof, skond kanoni 463 §1 u §2 tal-Liġi Kanonika:

- l-Isqof Awżiljarju, Vigarju Ġeneral;
- il-Vigarju Ġudizzjali;
- ir-Rettur tas-Seminarju;
- il-membri tal-Kunsill Presbiterali;
- il-membri tal-Kulleġġ tal-Konsulturi;
- il-membri tal-Kunsill Pastorali Djoċesan;
- il-membri tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu;

- is-Superjuri Maġġuri ta' I-Istituti ta' Hajja Konsagrata li għandhom xi Dar fl-Arċidjoċesi;
- id-Delegati ta' I-Arċisqof għas-Segretarjati u għall-Kummissjonijiet Djoċesani;
- il-Kapitlu tal-Kattidral;
- erba' kappillani eletti mill-Kullegġ tal-Kappillani;
- seba' lajči, żewġ reliġjuži nisa u *brother* eletti mill-Kunsill Pastorali Djoċesan;
- il-presidenti jew superjuri djoċesani tal-Għaqdiet u Movimenti Kattoliċi tal-Lajči membri fil-FORUM ta' I-Għaqdiet u Movimenti Kattoliċi tal-Lajči;
- persuna lajka eletta mill-Kunsill Pastorali ta' kull parroċċa fl-Arċidjoċesi ta' Malta jew, fejn dan mhux possibbli, skond l-indikazzjonijiet mogħtija mill-Arċisqof;
- persuni oħrajin li jistgħu jkunu nominati mill-Arċisqof qabel u waqt li qed tiltaqa' I-Assemblea.

4.2 Il-membri ta' I-Assemblea tas-Sinodu, fid-diskussjoni u l-ħidma ta' I-Assemblea, għandhom ifixxu l-għid tal-Knisja kollha f'Malta.

4.3 Kull membru ta' I-Assemblea għandu d-dmir li jkun preżenti għal-laqgħat kollha ta' I-Assemblea. F'każ li membru ma jistax ikun preżenti għal raġuni gravi, għandu javża bil-miktub lill-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu. Ebda membru ma jista' jibgħat rappreżtant minflok. Jekk membru elett jew nominat ma jattendix għal tliet darbiet wara xulxin mingħajr raġuni valida li titwassal bil-miktub lill-Koordinatur tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu fi żmien ġimġha wara d-data ta' I-Assemblea, jispicċċa awtomatikament minn membru ta' I-Assemblea.

4.4 Fil-ftuħ ta' I-Assemblea tas-Sinodu, il-membri jagħmlu I-professjoni tal-fidi, skond kanoni 833, 1° tal-Liġi Kanonika.

4.5 Kull membru ta' I-Assemblea tas-Sinodu għandu d-dritt li jitkellem bil-libertà u skond in-normi tal-proċedura, u li jagħti I-parir tiegħu, f'każ ta' bżonn permezz tal-vot.

4.6 Għall-Assemblea tas-Sinodu, jistgħu jkunu wkoll mistednin mill-Arċisqof, bħala osservaturi, membri ta' Knejjes jew komunitajiet ekkleżjali li m'humiex f'komunjoni sħiħa mal-Knisja Kattolika.

4.7 Għal sessjoni jew numru ta' sessjonijiet, l-Arċisqof jista' jistieden ukoll persuna jew persuni li jagħtu s-sehem tagħhom fid-diskussjoni tas-suġġett li jkun qed jiġi ttrattat jew li jagħtu l-parir tagħhom b'xi mod jew ieħor.

4.8 Il-komunità kattolika kollha ta' l-Arcidjoċesi għandha tinżamm infurmata b'dak li qed isir fil-ħidma ta' l-Assemblea tas-Sinodu. Il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu tieħu ħsieb li twassal din l-informazzjoni u li tħegġeg il-partecipazzjoni tal-Knisja f'Malta tul il-proċess ta' diskussjoni u eżami tad-dokumenti tas-Sinodu.

4.9 Kull membru ta' l-Assemblea tas-Sinodu hu marbut bil-kunfidenzjalità rigward opinjonijiet individwali u voti meħuda waqt il-laqgħat ta' l-Assemblea, u rigward materji oħra li jkunu indikati mill-President ta' l-Assemblea.

5. **Organi ta' l-Assemblea tas-Sinodu**

5.1 Presidenza. L-Arċisqof jippresjiedi l-Assemblea tas-Sinodu. F'każijiet eċċezzjonal, jista' jiddelega lill-Vigarju Ġenerali għal sessjonijiet partikulari.

5.2 Moderatur. L-Arċisqof jaħtar Moderatur u Sostitut, wara li jisma' l-parir tal-membri ta' l-Assemblea. Il-Moderatur imexxi l-laqgħat plenarji ta' l-Assemblea skond l-aġenda u n-normi tal-procedura ta' dan id-Direttorju.

5.3 Is-Segreterija. Is-Segreterija titħaddem mill-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu u għandha l-funzjoni organizzattiva u eżekuttiva ta' l-Assemblea tas-Sinodu.

5.4 Għall-ħidmiet differenti tas-Segreterija li jkun hemm bżonn isiru f'dik li hi organizzazzjoni, il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu tista' twaqqa' sotto-kummissjoni u ssejja l-lil persuni differenti u tafdalhom responsabbiltajiet partikulari.

6. **Working-groups tat-temi li jippreparaw id-dokumenti tas-Sinodu**

6.1 Il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu tiproponi lill-Assemblea tas-Sinodu *working-groups* iffurmati minn esperti u nies oħra midħla tat-tema partikulari li tkun ittrattata. Dawn ikunu approvati mill-Arċisqof, wara li jisma' l-parir ta' l-Assemblea.

6.2 Il-membri ta' dawn il-gruppi mhux neċessarjament ikunu minn fost il-membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu.

6.3 Kull grupp għandu l-għan li jipprepara dokument ta' natura pastorali, li jservi ta' gwida u ta' *reference point* għall-ħajja tal-Knisja f'Malta fis-snin li ġejjin.

6.4 Fit-thejjija ta' dan id-dokument il-grupp għandu jżomm quddiem ġħajnejh: (a) x'tgħid il-Kelma ta' Alla fuq dik it-tema, b'sens ta' fedeltà lejn ir-Rieda ta' Alla; (b) x'inhi s-sitwazzjoni tal-Knisja u tas-soċjetà tagħna f'Malta llum rigward il-qasam ta' dik it-tema, b'sens ta' fedeltà lejn il-Bniedem, it-triq għall-Knisja, u lejn il-ħtiġijiet tiegħu li l-Knisja hi mibgħuta biex taqdi.

6.5 Fit-thejjija ta' dan id-dokument, jittieħed in konsiderazzjoni dak li ntqal min-nies, fuq it-tema partikulari, fil-konsultazzjoni li saret fl-ewwel faži tas-Sinodu. Jittieħdu wkoll in konsiderazzjoni proposti oħra u indikazzjonijiet li ngħataw fuq dik it-tema partikulari minn diversi persuni u istituzzjonijiet tal-Knisja f'Malta, kif ukoll mill-membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu li jixtiequ jibagħtu l-kontribut tagħhom.

6.6 L-ewwel tkun ifformulata skema ta' dan id-dokument u ssir konsultazzjoni ppjanata fuq din l-iskema. Imbagħad jinħadem abbozz tad-dokument. Wara, dan l-abbozz ikun ippreżentat lill-Assemblea tas-Sinodu, biex dan jiġi diskuss fid-dettall. Il-grupp jieħu in konsiderazzjoni l-feedback li jkollu mill-membri ta' l-Assemblea tas-Sinodu.

6.7 Kull *working-group* ikollu *Chairperson* maħtur mill-Arċisqof, u Segretarju magħżul minn fost il-membri. Il-quorum għal-laqgħat tal-gruppi hu nofs il-membri. Biex abbozz ikun ippreżentat mill-*working-group* lill-Assemblea, irid ikun approvat minn żewġ terzi tal-membri.

6.8 Iċ-*Chairperson* jew ir-rappreżentant tal-*working-group* jippreżenta d-dokument lill-Assemblea tas-Sinodu, meta tkun qed tiġi diskussa dik it-tema partikulari li tagħha responsabbi l-*working-group*.

6.9 Isir koordinament bejn dawn il-gruppi kollha, biex id-dokumenti kollha eventwalment ikunu jiformaw il-Ktieb tas-Sinodu. Il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu jkollha l-funzjoni ta' dan il-koordinament.

7. Procedura ta' l-Assemblea tas-Sinodu

7.1 L-Assemblea tas-Sinodu tiltaqa' f'sessjonijiet differenti. Tista' tiltaqa' kemm f'laqgħat plenarji, kif ukoll fi gruppi partikulari għad-diskussioni, kif tkun imsejħha mill-President.

7.2 Il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu tipprepara l-aġenda tas-sessjonijiet ta' l-Assemblea, skond l-indikazzjonijiet tal-Presidenza.

7.3 Biex sessjoni ta' l-Assemblea tkun tista' tibda tiltaqa' f'laqgħa plenarja, iridu jkunu preżenti nofs il-membri ta' l-Assemblea. F'każ ta' membri *ex officio* li, minħabba saħħithom jew raġuni oħra serja, ikunu avżaw li regolarmen m'humiex f'qagħda li jkunu preżenti, dawn ma jgħoddux għall-quorum neċċesarju.

7.4 Kull sessjoni ta' l-Assemblea tibda bit-Talba tas-Sinodu, kif ukoll b'talb ieħor ippreparat mill-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu.

7.5 Meta tiltaqa' f'laqgħa plenarja, il-Moderatur irid jirregola l-ħin allokati għal dawk li jridu jitkellmu u jara li jżommu mas-suġġett diskuss. Kull min irid jagħmel intervent bil-kitba, jista' jagħmel dan liberament.

7.6 Jekk l-Assemblea tiltaqa' fi gruppi, il-grupp jagħżel persuna li tmexxi d-diskussioni u persuna oħra li żżomm il-minuti ta' dak li jintqal, li jintbagħtu lill-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu.

7.7 Meta tkun mistiedna biex turi l-parir tagħha permezz tal-vot, l-Assemblea tista' tivvota b'mod miftuħ, jew b'mod sigriet jekk 10% tal-membri ta' l-Assemblea juru din ir-rieda. Fejn il-vot fl-Assemblea jsir b'mod sigriet, dan isir fuq skedi ppreparati mis-Segreterija.

7.8 L-Assemblea tas-Sinodu għandha tiddiskuti d-dokumenti tal-*working groups* skond art. 6.6. F'każ li jkun hemm emenda proposta għad-dokument, tkun approvata meta jinkiseb il-kunsens ta' aktar minn nofs il-membri preżenti (maġgoranza assoluta).

7.9 Meta dokument ikun qed jiġi diskuss fl-istadju finali tiegħu flaqgħat plenarji fl-Assemblea tas-Sinodu, id-dokument irid ikun approvat minn żewġ terzi tal-membri preżenti.

7.10 Meta eventwalment ikun hemm il-verżjoni finali tad-dokument, titressaq lill-Arċisqof għall-approvazzjoni tiegħu. Hu l-Arċisqof li jiffirma d-dokumenti u jippromulgahom skond ir-responsabbiltà pastorali tiegħu, kif u meta jidhirlu xieraq fil-Mulej.

8. Ċelebrazzjonijiet Djočesani u Laqgħat bil-partecipazzjoni tal-pubbliku

8.1 Matul il-perjodu tas-Sinodu, isiru Ċelebrazzjonijiet Djočesani miftuħha għall-Poplu kollu ta' Alla, biex tinżamm ħajja l-partecipazzjoni ta' kulħadd f'din il-ğraja speċjali għall-Knisja f'Malta.

8.2 Għal dan l-iskop ukoll, fejn tinhass il-ħtieġa, jistgħu wkoll isiru laqgħat miftuħha għal kulħadd f'xi parti mill-proċess tas-Sinodu.

9. Interpretazzjoni

L-interpretazzjoni ta' dan id-Direttorju, kif ukoll is-soluzzjoni ta' kwestjonijiet ta' proċedura li jistgħu jinqalghu, huma kompit u tal-Presidenza jew, fejn delegata, tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu.

10. Regolament finali

Kull bidla f'dan id-Direttorju teħtieġ l-approvazzjoni ta' l-Arċisqof, wara li jkun sema' l-parir tal-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu.

Kummissjoniċi

Dwar il-Kummissjoni Ċentrali tas-Sinodu, u l-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu, ara l-ewwel u r-raba' Digriet rispettivament (paġni 10 u 14) li jispiegaw l-għanijiet u l-membri ta' dawn il-Kummissjoniċi.

Working-groups ta' l-Assemblea tas-Sinodu

Viżjoni ta' Knisja komunjoni

Is-Sna Anna Pace (*Chairperson*), Dr Klaus Vella Bardon,
is-Sna Bernadette Borda, Rev. Dun Joe Borg, is-Sur Servolo Delicata,
is-Sur Ivan Laferla, Rev. Dr Hector M. Scerri, Sr Marie Scicluna RSCJ.

Kultura-Soċjetà-Knisja

Prof. Stanley Fiorini (*Chairperson*), Rev. Patri Jimmy Bartolo SJ,
Rev. Dr René Camilleri, Dr John Cachia, is-Sna Anna Catania,
is-Sna Pauline Dimech, Prof. Anthony Frendo, Rev. Prof. Peter Serracino-Inglott,
u Rev. Patri John Scicluna SJ.

Lajči Nsara

Is-Sna Joyce Pullicino (*Chairperson*), is-Sur Nikol Baldacchino, is-Sur Joe Camilleri, is-Sna Carmen Delia, is-Sna Marselle Delicata, is-Sur Sandro Soler, I-Imħallef Dr Geoffrey Valenzia.

Xandir tal-Kelma

Is-Sna Dorothy Calleja (*Chairperson*), Rev. Dun Mario Camilleri, Rev. Prof. Saviour Chircop, is-Sna Grace Cilia, is-Sna Josephine Farrugia, is-Sur Richard Galea, Sr Claudia Zammit FCJ.

Liturgija u Sagamenti

Is-Sur Manuel Micallef (*Chairperson*), Mro Dr Dion Buhagiar, is-Sur Max Cassar, Sr Magdalene Cauchi USAM, is-Sur Paul Galea, Rev. Patri Mario Jaccarini SJ, Sr Riches Grech SJA, Rev Dun René Vella.

Djakonija u ġustizzja

Is-Sna Josephine Vassallo (*Chairperson*), is-Sur Joe Abela, is-Sur Leonard Callus, is-Sna Mildred Falzon, is-Sur Godfrey Leone Ganado, Rev. Dr Paul Pace SJ, is-Sna Claudia Taylor-East, is-Sur Vince Tonna.

Żwieġ u Familja

Is-Sur Carmel u s-Sna Carmen Conti (*co-Chairpersons*), Rev. Prof. Emanuel Agius, Rev. Patri Pawl Cremona OP, is-Sna Carmen Fearne, Rev. Patri Vincent Magri SJ, is-Sna Sue Vella, Dr Ray Zammit.

Adolexxenti u Żgħażaqħ

Is-Sna Katya Mifsud (*Chairperson*), Rev. Dun Daniel Cardona, is-Sur Adrian Gellel, is-Sur Bryan Magro, is-Sna Christine Sammut, is-Sur Lino Zahra. Iktar tard żdiedu mal-grupp: Rev. Patri Mark Ciantar OFM u s-Sur Albert Debono. Għen ukoll Rev. Dun Mark Sultana.

Nota: Kien hemm diversi persuni oħra li taw il-kontribut tagħihom fit-tfassil tad-dokumenti tas-Sinodu, b'kollaborazzjoni mal-working groups.

RAPPORT TAL-KONSULTAZZJONI FL-EWWEL FAŽI TAS-SINODU DJOČESAN

I. X'sar fl-ewwel faži tas-Sinodu Djočesan

Fit-22 ta' Mejju 1999, l-Arċisqof Ĝużeppi Mercieca waqqaf Kummissjoni għall-Preparazzjoni tas-Sinodu Djočesan, bl-ġhan li tgħinu fit-tfassil u l-koordinament tal-programm tas-Sinodu.

Is-Sinodu Djočesan beda l-ewwel faži tiegħu fid-29 ta' Settembru 1999, fl-okkażjoni tal-25 anniversarju episkopali ta' l-Arċisqof. Dak in-nhar, beda proċess ta' konsultazzjoni wiesgħa f'oqsma differenti fis-soċjetà Maltija, li kellha tinfirex f'kull familja u kull dar. L-Arċisqof għamel din l-istedina:

“Nistieden lil kulħadd: lil-lajċi, lill-persuni ta' ħajja konsagrata u lis-saċerdoti, lil dawk li huma attivi fil-ħajja tal-Knisja, lill-għaqdiet u lill-movimenti tal-Knisja. Nistieden ukoll lil dawk li, għal raġuni jew oħra, iħossuhom ’il bogħod mill-Knisja. Ha nitkellmu flimkien, nisimgħu aktar lil xulxin, nifhmu aktar lil xulxin.” (Ittra Pastorali - 21 ta' Settembru 1999)

Mill-kalkoli tagħna, ħadu sehem madwar 100,000 persuna f'din il-konsultazzjoni, il-parti l-kbira minnhom fil-konsultazzjoni fil-parroċċi. Ċertament, dan hu ta' sodisfazzjon kbir.

L-iskop kien li s-Sinodu jitlaq mill-poplu, jibda mill-grass-roots, x'jahseb il-poplu fuq il-ħajja tal-Knisja u l-preżenza u l-ħidma tagħha fis-soċjetà Maltija. Mhux għax dak li jaħseb bilfors hu tajjeb, jew bilfors imiss l-aktar punti importanti tal-ħidma pastorali tal-Knisja, imma għax biex nimxu għal dak li rridu nkunu, irridu nitilqu minn fejn aħna. B'hekk is-Sinodu jitqiegħed fuq bażi soda u l-Knisja tista' tagħraf is-sinjalji li Alla juriha.

Id-dettalji dwar il-ħidma li saret f'din is-sena ġew ippubblikati ftit ġranet ilu. Żgur li ġareġ, matul din is-sena ta' konsultazzjoni, is-sehem imprezzabbli ta' tant

nies, b'mod partikulari ta' tant lajci li, b'dedikazzjoni u b'sens ta' Knisja, ħadmu fuq li ħadmu biex jintlaħqu l-objettivi ta' din il-konsultazzjoni. Hareġ ċar li fejn hemm spirtu ta' sinodalità, il-ħajja tal-Knisja tkun ħafna isbaħ. Fl-istess waqt, hareġ ċar ukoll il-bżonn li wieħed jara l-ftit kažijiet fejn m'hemmx dan l-ispiritū ta' kollaborazzjoni, b'mod li komunitajiet jinqatgħu għal rashom u ma jħossux mal-Knisja lokali.

II-Kummissjoni ħadet tliet deċiżjonijiet bažiċi rigward din il-konsultazzjoni:

1. Libertà sħiħa. Għalhekk, ebda mistoqsija li saret ma kellha xi suġġeriment ta' risposta magħha biex min qed iwieġeb jgħid “iva” jew “le”. Kulħadd kellu libertà sħiħa biex jista' jwieġeb bis-sinċerità u jgħid dak li jaħseb u jħoss.
2. Hadd ma jibqa' barra. Għalhekk, f'dan l-istadju, ma sarx xi tip ta' *survey* bil-metodu ta' *random sampling*, fejn jingħażel *sample*. B'mod partikulari fil-konsultazzjoni li saret fil-parroċċi, l-istedina saret lil kulħadd biex kulħadd jista' jipparteċipa.
3. Fl-istess waqt li kulħadd kellu l-opportunità jieħu sehem, saret konsultazzjoni wkoll f'oqsma partikulari tas-soċjetà u fi ħdan il-Knisja, biex in-nies jintlaħqu fl-ambjent tagħhom ta' hidma u ta' impenn.

Tfassal programm sħiħ ta' konsultazzjoni li mexa ma' dawn it-tliet punti. Bis-saħħha ta' hekk, mill-konsultazzjoni ħarġu ħafna aspetti li wieħed għandu jirrifletti fuqhom. Saru eluf kbar ta' kummenti, u l-impenn tagħna hu li ma nwarrbu ebda kumment. Kull kumment kien registrat u kien ikkunsidrat, jew se jkun ikkunsidrat - ma qisniex biss dawk il-kummenti li ssemmew l-aktar. Naturalment, il-valur kbir ta' dawn il-kummenti qiegħed fil-fatt li jesprimu l-idejat ta' tant nies, proprju għaliex is-Sinodu jrid jitlaq minn dak li l-grass roots iħossu u jixtiequ, biex nimxu flimkien lejn dak li Alla jrid minna.

Fuq baži parrokkjali, kull parroċċa organizzat Assemblea, jew se torganizzaha fil-jiem li ġejjin, biex tikkonkludi din l-ewwel faži tas-Sinodu u tiddiskuti l-kummenti u s-suġġerimenti tan-nies.

F'dan ir-rapport m'humiex imniżżla d-dettalji kollha. Hawn imniżżla l-punti

principali li ġarġu kemm mill-konsultazzjoni tal-parroċċi, kif ukoll mill-konsultazzjoni ta' tipi differenti li saret. Huwa rapport fil-qosor. Iktar 'il quddiem, se jkun hemm aktar dettalji li jkomplu jelaboraw dak li hawn imniżżeł f'dan ir-rapport.

Fil-konsultazzjoni, intqalu ħafna kummenti pozittivi fuq il-Knisja b'mod generali, li titqies minn ħafna bħala qrib il-poplu. Intwera apprezzament għall-ħidma kbira li qed issir mill-Knisja fis-soċjetà u għall-ġħajjnuna u s-servizz li tagħti. Fl-istess waqt, l-istedina tal-Knisja kienet biex issir ukoll kritika kostruttiva u din l-istedina ntlaqgħet bis-šiħi. Kif jidher f'dan ir-rapport, saret kritika fuq diversi aspetti, indirizzata kemm lejn l-awtoritajiet kif ukoll lejn oqsma differenti tal-Knisja, flimkien ma' suġġerimenti varji, l-aktar rigward bidliet li n-nies jixtiequ jaraw iseħħu.

II. Punti li joħorġu minn din l-ewwel faži

I. Il-viżjoni ta' "Knisja"

Il-mistoqsijiet apposta jsemmu "Knisja" biex wieħed jara x'jifhmu n-nies bi Knisja. Mir-risposti li nghataw, jidher čar li ħafna nies bi "Knisja" jifhmu qabel xejn il-komunità li jafu, il-parroċċa; u fi ħdan din il-komunità, il-qassisin/religiūži. Ħafna għalhekk jiktbu fuq dak li għandu jsir fil-komunità tagħhom u fuq dak li għandhom jagħmlu/m'għandhomx jagħmlu l-qassisin/religiūži jew dak li jistennew mill-qassis/religiūž.

Din hi aktar evidenti meta wieħed jiftakar li fid-dahla għall-mistoqsijiet, l-Arċisqof stess jirrimarka: "Meta ngħidu 'Knisja', ma nifhxu biss dawk li jmexxuha, imma l-insara kollha li jifformaw il-Poplu ta' Alla. Ilkoll qed nistaqsu: x'jistenna minna Alla fil-millennju l-ġdid?" U wkoll fid-dahla: "Meta twieġbu l-mistoqsijiet, ftakru li l-Knisja f'Malta hi l-komunità ta' l-insara kollha".

Il-konsultazzjoni b'mod generali turi viżjoni ta' Knisja ffokata fuq il-kleru, fejn ħafna nies iħossuhom spettaturi jew koperaturi fil-Knisja, imma mhux daqshekk membri ġajjin tal-Poplu ta' Alla.

Rigward il-qassisin u r-religiūži, hemm apprezzament għad-dedikazzjoni u s-servizz tagħhom u kritika, l-aktar għal meta tingħata kontro-xhieda. Hemm xewqa

li huma jkunu ta' eżempju tajjeb, magħqudin, spiritwali, imħarrġin tajjeb u jibqgħu jaġġornaw ruħhom, qrib in-nies, joħolqu djalogu, iżzuru l-familji, tista' tiftaħ qalbek magħhom, bla preferenzi, jitkellmu b'attenzjoni u bla ma joħolqu konfużjoni, speċjalment fuq il-media. Hemm apprezzament għall-missjunarji Maltin u ghall-kontribut tagħhom f'diversi pajjiżi. Jissemma l-bżonn ta' aktar vokazzjonijiet.

Jinħass il-bżonn li titwassal viżjoni ta' Knisja bħala l-Poplu ta' Alla, fejn kulħadd għandu sejħa u responsabbiltà, u fejn hemm diversi kariżmi u ministeri; kif ukoll il-bżonn li l-korresponsabbiltà fil-Knisja tinhass b'mod shiħ u li l-istrutturi ta' parteċipazzjoni jissaħħu u jiffunzjonaw aħjar.

Jissemma b'apprezzament il-fatt li żdiedu l-lajċi li qed jagħtu sehemhom fil-ħajja tal-Knisja, kemm b'impenn personali kif ukoll billi jissieħbu f'għaqdiet u movimenti, li qed jagħtu l-ħajja lill-Knisja. Dan qed ikun ta' siwi kbir għall-formazzjoni tagħhom fil-ħajja nisranija, u għall-ħidma ta' evanġelizzazzjoni. Jissemma l-bżonn li l-formazzjoni tal-lajċi tissaħħaħ u l-bżonn li l-għaqdiet u l-movimenti ma jaħdmux għal rashom imma jikkollaboraw ma' xulxin; kif ukoll li jkun hemm għarfien akbar tal-ministeri u ħidmiet tal-lajċi fil-Knisja.

2. II-Knisja fis-soċjetà

Fil-konsultazzjoni, jissemma l-fatt li f'dawn l-aħħar snin seħħew bidliet mgħaġġla fis-soċjetà, u dawn il-bidliet għadhom għaddejjin. Il-kuntest għalhekk hu differenti minn ta' snin ilu. Fil-konsultazzjoni li saret ma' oqsma differenti tas-soċjetà, intweriet il-ħtieġa li l-Knisja tagħraf dawn il-bidliet u tistudja b'mod profond l-isfidi ġodda li joħorġu mill-kultura ta' llum.

Jissemma l-bżonn ta' aġġornament, prinċipalment fil-mentalità, fil-metodi pastorali, fl-istrutturi; uħud isemmu wkoll il-ħtieġa ta' aġġornament f'xi oqsma tat-tagħlim. Jissemma wkoll il-bżonn li l-aġġornament isir b'fedeltà lejn l-Evanġelu. Rigward aspetti partikulari tar-rwol tal-Knisja fis-soċjetà, fir-risposti tan-nies jidhru kuntrasti. Diversi nies isemmu l-ħtieġa li l-Knisja (qed jifhmu hawnhekk it-tmexxija tal-Knisja) ssemmä' leħinha, tagħti direzzjoni, toffri *leadership* qawwi fil-qasam tal-valuri u idejat, u li tkun vuċi qawwija kontra l-ingħustizzu u favur l-emarginati. Oħrajn

jgħidu li I-Knisja m'għandhiex titkellem wisq: jaraw il-ħidma tal-Knisja aktar ristretta ġħal dak li hu strettament reliġjuż, mingħajr relazzjoni mas-soċjetà. Jinħass għalhekk il-bżonn li jkun iċċarat ir-rwol tal-Knisja fis-soċjetà fid-dawl tat-tagħlim soċjali tagħha.

Waħda mill-mistoqsijiet fil-konsultazzjoni parrokkjali kienet dwar is-sehem ta' l-insara fis-soċjetà. Issemmew ħafna drabi: ix-xhieda (koerenza fil-fidi u r-rabta tal-fidi mal-ħajja), l-ghajjnuna lill-oħrajn u s-solidarjetà, il-ħidma għall-ġhaqda u l-ftehim, it-tolleranza, il-partecipazzjoni, l-evanġelizzazzjoni. Hija apprezzata l-ħidma volontarja ta' tant lajci fis-soċjetà. Xi ftit jitkellmu fuq il-missjoni partikulari tal-lajci, li jkunu bħal melħ u ħmira fl-ambjent fejn jgħix u jaħdnu, fl-oqsma tal-ħajja soċjali, politika, ekonomika. Fil-konsultazzjoni jinħass il-bżonn li ssir enfasi fuq dan l-impenn tal-lajci fis-soċjetà, fid-diversi strutturi u istituzzjonijiet li fihom qed jaħdnu.

Tissemma l-ħtiega ta' ambjent ta' dIALOGU kontinwu tal-Knisja u s-soċjetà u li jinstabu strutturi fejn jista' jsir dan id-dIALOGU. Jinħass vojt fejn jidħol is-sehem ta' l-intellettwali nsara f'dan il-qasam.

3. Il-komunikazzjoni fi ħdan il-Knisja u Knisja-soċjetà

F'diversi laqgħat ta' konsultazzjoni, issemmiet il-ħtiega li jkun hemm komunikazzjoni aħjar fi ħdan il-Knisja u bejn il-Knisja u s-soċjetà. Uħud isejħulha: bżonn ta' *marketing*, waqt li oħrajn jenfasizzaw il-bżonn ta' strateġija ta' komunikazzjoni. Minn dak li nkiteb fil-konsultazzjoni b'mod ġenerali, dan il-bżonn jidher aktar ċar: fil-fatt, diversi kitbu dwar affarijiet li “għandhom isiru” fil-parroċċa jew fid-djoċesi, meta fil-fatt dak li ssuġġerew ga qed isir. B'xi mod qiegħdin jinħassu diffikultajiet fil-komunikazzjoni. F'dan ir-rigward, tissemma l-ħtiega li l-attitudni ma tkunx difensiva imma proattiva.

4. Tħabbir tal-Kelma

Li I-Knisja twassal il-Kelma ta' Alla tissemma bħala funzjoni importanti tagħha fid-dinja ta' llum. B'mod partikulari, li tħabbar lil Ĝesù Kristu, u tressaq in-nies lejh. In-nies dan jistennewh mill-Knisja.

Tissemma l-ħtiega li tkompli tissaħħaħ l-edukazzjoni fil-fidi u l-formazzjoni f'kull livell, speċjalment bil-katekeži tat-tfal, taż-żgħażagħ u ta' l-adulti. B'dan il-mod, tkun tista' ssir il-mixja minn reliġożitā għal fidi aktar matura, li hi tant meħtiega. Jinħass ġertu nuqqas fl-importanza li l-insara jaġħtu lill-Bibbia, u għalhekk il-bżonn ta' iż-żejjed għarfien ta' l-Iskrittura.

Mill-konsultazzjoni, speċjalment dik li saret mal-gruppi u oqsma fis-soċjetà, tidher čara l-impressjoni negattiva ta' wħud rigward tagħlim tal-Knisja, speċjalment fejn dan hu f'konflitt mal-kultura tas-soċjetà. Hemm min ma jaqbilx mar-raġunament tal-Knisja u ma jaċċettahx. Fl-istess waqt, waħda mid-diffikultajiet li jidher li hemm hi li lin-nies kultant, ukoll permezz tal-*media*, jasluhom il-konklużjonijiet - bħal "m'għandekx tagħmel hekk", "dik il-ħaġa hażina", "dik ta' periklu" - imma mhux l-għaliex - ir-raġunament kollu li jiġi qabel il-ġudizzju morali.

Jinħass il-bżonn ta' *approach* aktar pozittiv fejn il-Knisja twassal lil Ĝesù Kristu, il-Feddej, u tinħass li tkun sinjal ta' l-imħabba ta' Alla, u fejn l-imġiba morali tkun, min-naħha ta' l-insara, twegiba għal din l-imħabba.

Fil-funzjoni tal-Knisja li thabbar l-Aħbar it-Tajba, tissemma sikwit l-importanza tax-xhieda: li l-fidi tkun tidher fil-ħajja u li jkun hemm xhieda tal-valuri, għax hu b'dan il-mod li l-aktar jistgħu jitwasslu lill-oħrajn. Tissemma wkoll il-ħtiega li l-Knisja ma tilhaqx biss lil min jiġi imma tfittex u tilħaq lil min ma jersaqx.

5. Liturġija

Jidher li fil-konsultazzjoni li saret, speċjalment f'dik tal-parroċċi, dan il-qasam hu l-aktar wieħed li jissemma, partikularment il-quddiesa u l-omelija. Jissemma l-bżonn li l-Knisja tgħin lin-nies titlob u tqim lil Alla u tidħol fi djalogu miegħu.

In-nies jgħidu ħafna fuq l-omelija. Jgħidu li għandha tkun ippreparata, interessanti, spjega tal-Kelma ta' Alla, rilevanti għall-ħajja ta' llum u l-aktar għall-problemi tal-ħajja, prattika, tintfiehem, mhux monotona, mhux twila u li tkun pozittiva. Isiru wkoll xi suggerimenti dwar bidliet fil-forma li ssir. Wieħed jieħu l-impressjoni li, anke jekk hemm kummenti pozittivi, teżisti tħergira komuni u kontinwa. Fl-istess waqt, kważi ħadd ma jgħid li m'għandhiex issir, imma li għandha

ssir aħjar, ukoll jekk m'hijiex dejjem čara t-tifsira tagħha fil-liturgija. Fil-konsultazzjoni jinhass il-bżonn li ssir xi ħaġa radikali f'dan il-qasam.

L-omelija tissemma f'diversi kažijiet fil-kuntest tal-quddiesa tal-Ħadd. Fil-konsultazzjoni, tissemma l-ħtieġa li l-quddiesa tinħass bħala ċelebrazzjoni. Għal diversi, il-quddiesa hi monotona, nieqsa mill-ħajja, ma timliekx bil-ferħ u l-entużjażmu, ma tiġibdekx. Jitolbu ambjent li jilqgħek, aktar ħaj u ferrieħi, aktar attraenti u li jgħinek tidħol fil-misteru li qed ikun iċċebrat. Jissemmew ukoll il-kant u l-mużika li jistgħu jgħinu ħafna biex jinħoloq dan l-ambjent, kif ukoll parteċipazzjoni aktar ħajja mill-kongregazzjoni, u liturgija indirizzata għal kategorji differenti - eż. żgħażaq, tfal.

Jinħass għalhekk il-bżonn urġenti ta' tiġid fil-liturgija, fil-lingwaġġ tagħha, u l-bżonn ta' formazzjoni liturgika, b'mod specjali dwar il-quddiesa u t-tifsira tagħha. Jissemma l-bżonn ta' dixxiplina fil-Knisja, speċjalment biex jinżamm l-ambjent ta' ġabru u rispett.

Fil-kuntest tal-liturgija, jissemmew ukoll sagamenti oħra - bħall-qrar, il-mod kif isir, disponibbiltà tal-qassis għall-qrar, qrar aħjar eċċ. Jissemma l-fatt li l-prattiċa tas-sagamenti hi ġeneralment kbira, imma hu nnutat in-nuqqas ta' rabta tas-sagamenti mal-ħajja, speċjalment fl-età adulta.

6. Djakonija u impenn soċjali

Fit-tweġibet tan-nies, dan hu l-aktar aspett tal-ħajja tal-Knisja li jidher li hu apprezzat. Jintwera apprezzament għall-ħidma karitattiva tal-Knisja u l-ħidmiet soċjali ma' persuni fi bżonn: id-djar, l-istituzzjonijiet, inizjattivi favur nies emarginati fis-soċjetà jew nies bi problemi soċjali. Tissemma l-istorja twila ta' dedikazzjoni tal-Knisja f'Malta u din tolqot qalb il-poplu. Saret sejħa biex dan ikompli u, fl-istess waqt, ikunu esplorati toroq oħra u inizjattivi ġoddha, speċjalment issa li l-Istat ukoll jipprovi certi servizzi li fl-antik bdiehom il-Knisja u kompliethom hi għal ħafna snin.

Ma' dan, għandu jissaħħaħ ukoll l-impenn soċjali tal-Knisja biex tkun dejjem aktar sensittiva għan-nies bi problemi, l-aktar favur dawk li m'għandhomx vuċi, u tkun għalihom għajnejn ta' wens, faraġ, kuraggi u għajjnuna.

Jissemmew diversi problemi soċjali fejn il-Knisja tista' tagħti sehem, kemm b'ħidma diretta kif ukoll permezz ta' sensibilizzazzjoni. L-istess rigward *issues* ta' ġustizzja soċjali u “dnubiet soċjali”, etika professionali u l-kriżi ta’ valuri fis-soċjetà Maltija.

7. Il-bini tal-komunità ekkleżjali

Xewqa li toħroġ ħafna hi x-xewqa għall-komunità: li wieħed iħossu parti minn Knisja li hi komunità, fejn hu maħbub u apprezzat. Hi x-xewqa għal relazzjonijiet personali. Diversi lmenti li jissemmew minn persuni li b'xi mod iħossuhom imweġġgħin huma frott ta’ esperjenza qarsa fir-relazzjonijiet: per eżempju, ma’ xi qassis jew persuna ta’ ħajja konsagrata.

Turi din ix-xewqa ta’ komunità t-talba minn ħafna nies għal aktar żjajjar fil-familja, li huma apprezzati u li huma mixtieqa dejjem aktar, partikularment żjajjar mill-qassis jew reliġjuż, u l-kappillan b'mod speċjali. Hemm xewqa kbira għall-kuntatt personali.

Issemmiet ħafna wkoll il-ħtieġa li l-bniedem ma tistenniehx jiġi, imma toħroġ tiftxu: għalhekk li jrid isir kull sforz biex jintlaħqu dawk li huma mbegħdin jew b'xi mod iħossuhom imweġġgħin, għal xi raġuni jew oħra. Jinħass il-bżonn ta’ sforz dejjem akbar biex jintlaħqu persuni waħedhom, morda u anzjani. Irid isir sforz dejjem akbar biex persuni b'diżabilità jkunu u jħossuhom parti integrali mill-komunità.

Il-konsultazzjoni turi li ħafna jħarsu lejn il-Knisja bħala dik li tista' tgħaqqa aktar lill-bnedmin fis-soċjetà. Hu f'dan id-dawl ukoll li l-aktar jissemmew il-festi reliġjużi bħala mezz ta’ għaqda fil-komunità, u għalhekk il-problemi kbar li jinħolqu fejn dawn ikunu mezz ta’ firda. Hemm elementi ta’ reliġożitā pagana li jċajpru kultant il-viżjoni nisranija.

8. Kategoriji u persuni partikulari

Fil-konsultazzjoni, jissemmew diversi kategoriji ta’ nies li fosthom għandha ssir ħidma pastorali speċifika.

- *Iż-żgħażagħ u l-adolexxenti*

L-aktar li jissemmew huma ż-żgħażagħ u l-adolexxenti. Xi wħud minnhom għandhom impressjoni negattiva tal-Knisja, jarawha antikwata jew għalihom ma tħisser xejn. Oħrajn iħarsu lejha b'mod požittiv, u jaraw li għandhom sehem x'jagħtu fil-ħajja tal-Knisja. Tinħass il-problema ta' ġenerazzjonijiet li għandhom il-lingwa gdida tagħhom u għalhekk id-diffikultà ta' komunikazzjoni magħħom. Jissemma l-bżonn li wieħed jifhem iż-żgħażagħ u l-adolexxenti, jagħraf il-ħtigjiet tagħħom u li jissahħħa id-djalogu magħħom, u li huma jipparteċipaw b'mod aktar sħiħ fil-ħajja tal-Knisja. Jinhass il-bżonn ukoll ta' hidma ma' adolexxenti u żgħażagħ li għaddejjin minn problemi - fost l-aktar problemi li jissemmew fil-konsultazzjoni ma' oqsma fis-soċjetà: il-problema tad-droga.

- *L-anzjani*, partikularment fil-kuntest taż-żjajjar lilhom kemm f'darhom kif ukoll fid-djar li hawn għalihom, u bl-attivitajiet li jsiru għalihom jew bl-inizjattivi li jgħinuhom biex jibqgħu attivi.

- *It-tfal*, fil-formazzjoni tagħħom u l-edukazzjoni fil-fidi.

- *In-nisa*, u l-ħtieġa li dawn ikollhom rwol aktar attiv fil-Knisja u fis-soċjetà, u ma jkunux diskriminati.

9. Ambjenti partikulari fis-soċjetà

- *Żwieġ u Familja*

Fid-diversi tipi ta' konsultazzjoni, tissemma l-ħtieġa li dan il-qasam taż-żwieġ u l-familja jingħata priorità, ukoll fid-dawl tal-bidlett kulturali taż-żmien. Jissemma l-fatt li hawn ħafna familji b'valuri tajbin. Jissemma wkoll il-bżonn ta' akkumpanjament lill-miżżeġewġin, għalhekk li jkun hemm kuntatt mill-vičin magħħom. Saret enfasi fuq il-ħtieġa tal-preparazzjoni għaż-żwieġ, li qed issir aħjar u li trid tkompli titjieb, u li jkun hemm *follow-up* ghall-korsijiet; u li jitwassal tagħlim serju fuq iż-żwieġ u l-familja, u fuq il-valur tal-ħajja. Dan jgħin biex il-familja tilqa' l-isfidi ġoddha mingħajr ma titlef il-valuri veri.

Fl-istess waqt, jissemme problemi bejn il-miżżeewġin u fil-familji u l-bżonn ta' ħidma pastorali fejn hemm dawn il-problemi: li jkun hemm attenzjoni partikulari lill-koppji separati, lis-single parents u lil dawk li qed jikkoabitaw. Rigward it-Tribunal Ekklejxastiku, jissemma l-bżonn li l-każijiet ma jeħdux daqshekk fit-tul u li jkun hemm dejjem umanità, mogħdrija u karità flimkien ma' l-oġġettivitā rikjesti.

- *Media*

Jissemma l-bżonn li wieħed jagħraf il-bidla li l-media toħloq fis-soċjetà u r-rwol importanti li għandha. Hu ġeneralment apprezzat ir-radju tal-Knisja, u l-isforz li jsir f'dan il-qasam biex jitwassal lin-nies messaġġ nisrani magħġun mal-ħajja ta' kuljum. Jinħass certu vojt fil-qasam tal-media speċjalment fis-sehem tal-Knisja fid-diskussjoni ta' *issues* importanti għas-socjetà. Tissemma l-problema li l-Knisja kemm-il darba tiddaħħal biss f'kuntest kontroversjali b'mod li ssir karikatura tal-pożizzjoni u t-tagħlim tagħha. Jissemma l-bżonn li l-Knisja twassal il-messaġġ tagħha b'mod aktar modern permezz tal-media fid-dawl ta' l-iżviluppi kontinwi li qed isiru, bħall-iżviluppi ta' l-internet.

- *Edukazzjoni*

F'dan il-qasam, jissemma r-rwol tal-Knisja fl-edukazzjoni shiħa tan-nies u l-ħtieġa ta' taħriġ lill-ghalliema fil-valuri. Jissemme l-iskejjel tal-Knisja, kemm bħala qasam importanti ta' formazzjoni, kif ukoll bħala ambjent li għandu juri impenn lejn min hu dgħajjef f'sistema edukattiva kompetittiva. Il-ħidma edukattiva tal-Knisja trid tasal aktar għand min hu żvantaġġat fis-soċjetà, eż. minħabba l-illiteriżmu. Kien hemm ukoll xi lmenti rigward id-dħul fl-iskejjel tal-Knisja. Jissemma l-bżonn ta' ħidma pastorali li tilhaq it-tfal, l-adolexxenti u ż-żgħażaq fl-ambjent edukattiv.

- *Politika*

Dan hu kamp delikat ħafna fejn issib diversi kummenti, kultant f'kuntrast. Fir-risposti tal-konsultazzjoni, tissemma sikkwit il-firda li tista' tinħoloq minħabba politika mħaddma b'mod partiġġjan. Diversi jinsitu li l-Knisja m'għandhiex tindaħħal fil-politika, speċjalment b'mod li tkun identifikata ma' partit wieħed. Oħrajn jgħidu li hemm bżonn titkellem fuq *issues* političi, bħad-drittijiet tal-bniedem u fejn jidħlu valuri nsara, u li tgħid il-verità u tieħu pozizzjoni mingħajr ambigwità, ukoll meta trid tħallas prezzi ta' dan. Minn uħud, tintwera x-xewqa li l-Knisja tgħin fil-

formazzjoni għall-ħajja politika u tgħin ukoll lil-lajči biex jgħixu l-fidi tagħhom f'dan il-kamp.

- Xogħol

Issemmew kwestjonijiet etiċi u ta' ġustizzja, marbuta ma' dan il-qasam, li fihom il-Knisja tista' tkun gwida bit-tagħlim soċjali tagħha. Intweriet ix-xewqa għal aktar ħidma pastorali fil-postijiet tax-xogħol, speċjalment bil-preżenza ta' saċerdoti.

- Ambjent

Jissemma li l-Knisja tista' tgħin aktar fil-ħarsien ta' l-ambjent. Tuża l-influwenza tagħha biex turi kemm il-qedra u l-esplojtazzjoni ta' l-ambjent huma serji u jgħibu īxsara lill-bniedem, u kif kulħadd hu msejjah biex iħares il-ħolqien ta' Alla. B'dan il-mod, ikun qed iħares ukoll il-ħajja tal-ġenerazzjonijiet futuri.

10. Strutturi u riżorsi

Jissemma l-bżonn ta' tqassim aħjar ta' riżorsi umani u materjali u li, rigward il-parroċċi, tkun studjata s-sistema ta' bdil ta' kappillani. Tissemma l-ħtieġa ta' koordinament aħjar bejn l-oqsma kollha tal-Knisja, biex ma tinħeliex enerġija u ma ssirx ripetizzjoni. L-istrutturi ta' komunjoni, li jiġbru flimkien dawn l-oqsma, għandhom jgħinu f'dan il-koordinament. Issemma l-bżonn ta' aktar kontroll fuq infiq u opri fil-knejjes u fil-festi, kif ukoll ta' użu aħjar ta' bini li għandha l-Knisja, speċjalment fejn dan hu vojt.

III. Konklużjoni

Dan ir-rapport qasir jippreżenta l-punti prinċipali li ħarġu mit-tipi differenti ta' konsultazzjoni u li huma frott ta' parteċipazzjoni mifruxa ta' tant nies. L-akbar valur f'din l-ewwel faži kien sewwasew din il-partecipazzjoni hekk kbira.

Iktar 'il quddiem ir-rapport ikun elaborat f'aktar dettall. Wieħed irid iżomm f'moħħu li hemm rapporti għal kull qasam partikulari u dawn qed ikunu jew sejkunu diskussi wkoll f'dak il-livell.

Li jmiss issa hu li, fid-dawl tar-reazzjonijiet li jkun hawn, jingħażlu t-temi tas-Sinodu. Il-mistoqsijiet li rridu nistaqsu, wara riflessjoni fuq il-konsultazzjoni li saret, huma dawn: liema għandhom ikunu t-temi li jkunu studjati aktar fil-fond fis-Sinodu? U liema għandhom ikunu s-suġġetti li jingħataw lill-gruppi oħra fil-Knisja biex jaħdmu fuqhom fiż-żmien li ġej? L-importanti hu li jsir dixxerniment sew u li dan iwassal għall-azzjoni.

I ta' Novembru 2000

PROGRAMM GHAT-TWETTIQ TAS-SINODU

It-Twettiq tas-Sinodu

Is-Sinodu wasal fi tmiemu fis-7 ta' Ĝunju 2003, f'Čelebrazzjoni djočesana fil-Vgħili ta' Ghid il-Hamsin, fil-pjazza ta' l-Imdina.

Matul il-ġimgħat ta' wara, saru diversi *seminars* bis-sehem ta' dawk kollha li għandhom responsabbiltajiet partikulari fl-implementazzjoni tas-Sinodu.

Fi ħdan il-Knisja, twaqqfu gruppi għat-twettiq tas-Sinodu fil-kongregazzjonijiet u l-ordnijiet reliġjuži, fis-segretarjati u l-kummissjonijiet djočesani, fil-parroċċi, fl-ghaqdiet u l-movimenti u f'istituzzjonijiet edukattivi.

Fid-29 ta' Settembru 2003, waqt iċ-Čelebrazzjoni ta' l-anniversarju episkopali tiegħu, l-Arċisqof iffirma d-digriet ta' l-approvazzjoni tad-dokumenti tas-Sinodu.

Id-dokumenti jkunu ppubblikati matul ix-xhur Ottubru-Diċembru 2003.

Responsabbiltà għall-implementazzjoni

- L-Arċisqof u l-Isqof Awżiljarju
- Il-Kummissjoni għall-implementazzjoni tas-Sinodu.
- Gruppi għat-twettiq tas-Sinodu f'diversi oqsma tal-Knisja.
- Delegati tas-segretarjati u kummissjonijiet djočesani, superjuri maġġuri reliġjuži, kappillani, mexxejja tal-ghaqdiet u tal-movimenti, membri tal-kunsill presbiterali u tal-kunsill pastorali djočesan.

- Seminarju maġġuri u d-djar ta' formazzjoni għall-ħajja konsagrata, kif ukoll l-operaturi pastorali - saċċerdoti, persuni ta' ħajja konsagrata, membri ta' għaqdiet u movimenti, membri ta' kunsilli pastorali parrokkjali, kummissjonijiet ta' bosta entijiet tal-Knisja.

Trid issir ħidma biex dawn dejjem aktar jinterjorizzaw il-valuri u l-attitudnijiet bažiċi tas-Sinodu u jkunu promoturi tas-Sinodu. Issir ħidma wkoll ma' l-insara kollha u l-pubbliku in-ġenerali biex ikollhom viżjoni čara tal-mentalità li qed jipproponi s-Sinodu.

L-ewwel faži ta' implementazzjoni

L-ewwel faži ta' l-implementazzjoni (i.e. Ottubru 2003-Ottubru 2004) għandha dawn it-tliet għanijiet:

- i. Jitwassal il-messaġġ tas-Sinodu.
- ii. Jitwettqu proposti partikulari.
- iii. Jitħejja pjan armoniku.

i. Jitwassal il-messaġġ tas-Sinodu

I. Jitwassal il-messaġġ tas-Sinodu, b'enfasi speċjali fuq is-sitt valuri li huma bħal ħjut komuni fid-dokumenti kollha tas-Sinodu u li għalhekk dejjem jinfiehem b'referenza għad-dokumenti. Dawn huma sitt għażliet fundamentali li qed tagħmel il-Knisja f'Malta, li tkun:

- Knisja li tevanġelizza
- Knisja komunjoni
- Knisja ta' formazzjoni
- Knisja fi djalogu
- Knisja qaddejja
- Knisja ta' solidarjetà

2. Il-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu tara li jinħarġu sussidji biex dan il-messaġġ ikun imwassal lill-pubbliku.

3. F'kull istituzzjoni tal-Knisja matul Ottubru-Novembru 2003, jittfassal programm għal sena fuq kif se jitwassal il-messaġġ tas-Sinodu matul din l-ewwel faži ta' l-implimentazzjoni.

4. Matul Ottubru-Dicembru 2003, ikunu ppubblikati d-dokumenti tas-Sinodu. Dawn huma r-riżultat tal-process tas-Sinodu u għalhekk kollha għandhom valur kbir. Il-Kummissjoni tippjana l-mod kif dawn ikunu pprezentati lill-pubbliku u mwasslin lil kemm jista' jkun nies.

5. Fl-ewwel sena qed ikun enfasizzat id-dokument fuq il-Viżjoni ta' Knisja komunjoni, b'rabta mal-valuri tas-Sinodu. Fl-istess waqt, id-dokumenti l-oħra tas-Sinodu jridu, bi process, jidħlu fil-qalba tal-komunitajiet insara. Dawk l-istituzzjonijiet u l-gruppi li għandhom rabta ma' tema tas-Sinodu, minbarra l-baži neċċessarja tal-Viżjoni tal-Knisja, ikollhom id-dokument fuq it-tema partikulari bħala parti essenzjali mill-formazzjoni tagħhom.

6. Biex jitwassal aħjar il-messaġġ, minbarra l-verżjoni shiħa tad-dokumenti, dawn jinħadmu f'lingwa li tkun tintiehem min-nies li lilhom ikunu qed jitwasslu.

ii. Jitwettqu proposti partikulari

7. Irid ikun hemm azzjonijiet li juru biċ-ċar li t-twettiq tas-Sinodu beda. Għalhekk, meta jkunu pprezentati d-dokumenti tas-Sinodu, jitwaqqfu strutturi u gruppi li d-dokument partikulari jgħid li għandhom jitwaqqfu. Dan ikun sinjal li t-twettiq tas-Sinodu qed iseħħ. Fost dawn hemm: il-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu, il-Kunsill għas-Segretarjat għal-Lajči, il-Kummissjoni Djočesana Familja, il-Kummissjoni Ĝustizzja u Paċi, il-Kummissjoni għall-Ambjent, il-Kunsill għas-Segretarjat għal-Liturgija.

8. Proġett importanti fuq livell djočesan hu t-twaqqif ta' Istitut Djočesan ta' Formazzjoni Pastorali. Dan jinħadem matul l-ewwel sena ta' implementazzjoni. Dan l-Istitut ikollu l-għan li jikkoordina l-ħidma ta' formazzjoni lill-operaturi pastorali, anke f'oqsma li għadhom mhux qed jintlaħqu; kif ukoll li jibda jwassal b'approfondiment akbar il-formazzjoni li toħrog mid-dokumenti tas-Sinodu. Jibda studju biex jitwaqqaf dan l-Istitut ta' Formazzjoni Pastorali.

9. Fuq livell distrettwali u parrokkjali u livelli oħra: ikunu indikati proposti partikulari biex jitwettqu matul l-ewwel sena ta' l-implementazzjoni.

iii. Jitħejja pjan armoniku

10. Minn issa trid tibda l-ħidma fuq fażijiet oħra tat-twettiq tas-Sinodu. Għal dan il-ghan, irid jibda jitfassal pjan armoniku li jkompli t-twettiq tas-Sinodu fis-snin ta' wara.

11. Il-pjan ikollu bħala l-ġhanijiet ġenerali principali tiegħu l-istess valuri li joħorġu mill-prioritajiet tat-temi tas-Sinodu (ara nru I), filwaqt li kull sena jkun enfasizzat aktar valur minnhom.

12. Il-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu tfassal programm dwar kif ir-realtajiet differenti fid-djoċesi jieħdu sehem attiv fit-thejjija għal dan il-pjan armoniku għat-twettiq tas-Sinodu. Matul l-2004, trid issir il-koordinazzjoni fi pjan armoniku u dan ikun diskuss f'livelli differenti. Dan il-pjan jingħata lill-Arċisqof għall-konsiderazzjoni u l-approvazzjoni tiegħu sa tmiem is-sajf ta' 2004, ħalli jiġi fis-seħħi f'Ottubru ta' l-istess sena.

13. Fit-thejjija għal dan il-pjan ikunu involuti direttament persuni li ħadu sehem fil-*working groups* jew fl-Assemblea tas-Sinodu. Il-Knisja f'Malta tfittex li tifrex il-parteċipazzjoni biex tirrifletti l-kreattività ta' l-Ispirtu ta' Alla.

14. Il-pjan għandu jisħaq fuq il-ħtiega ta' interjorizzazzjoni tal-valuri u l-atteggjamenti bažiċi tas-Sinodu u ta' l-ħidma biex id-dokumenti jkunu strument ta' maturazzjoni fil-fidi, impenn u bidla, kemm personali u kemm komunitarja. Għalhekk il-formazzjoni li tkun bdiet matul l-ewwel sena ta' implementazzjoni trid tiġi approfondita fis-snin ta' wara.

Biex jinżamm ħaj l-Ispirtu tas-Sinodu (f'għanijiet i, ii, iii)

15. Huwa l-Arċisqof li fil-faži ta' l-implementazzjoni janima l-Knisja f'Malta biex iżżomm ħaj l-ispirtu tas-Sinodu. Hi l-Knisja kollha f'Malta li hi msejħha biex tikkollabora u timxi b'dan l-ispirtu.

16. F'kull enti tal-Knisja f'Malta jitwaqqaf *team* ta' nies (suġġeriment: tliet persuni jew aktar, li wieħed minnhom ikun il-contact person), bl-inkarigu specifiku li jippromwovi l-ispirtu u l-messaġġ tas-Sinodu u l-implementazzjoni tiegħu, f'kollaborazzjoni mal-Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu.

17. F'dawn it-teams jieħdu sehem ukoll persuni li kienu attivi fil-working-groups jew fl-Assemblea tas-Sinodu. L-iskop hu biex dawk li kellhom sehem mill-qrib fil-ħidma ta' l-Assemblea jkunu jistgħu jagħtu kontribut mill-qrib fl-implementazzjoni.

18. Kull sena ssir Assemblea djočesana (bl-ideja ta' rappreżentanza li qed tiġi mħaddma għas-Sinodu) li tgħin biex jinżamm ħaj l-ispirtu tas-Sinodu u biex il-Knisja f'Malta tkompli miexja b'impenn fid-direzzjoni li jkun ta s-Sinodu.

19. Ikun hemm ukoll, matul is-sena, laqgħat ta' djalogu ma' korpi fis-soċjetà, fl-istess spirtu ta' dak li sar tul is-Sinodu, speċjalment fil-faži ta' konsultazzjoni.

20. Matul is-sena, tibda l-ħidma fuq oqsma oħra li jeħtieg li jkunu approfonditi aktar, bħala riżultat tas-Sinodu, bħal: il-persuni b'diżabilità; il-Knisja u l-qasam ta' l-edukazzjoni; il-ħajja konsagrata.

Valutazzjoni

21. Ikun hemm forom ta' kejl dokumentat ta' l-isforzi li jsiru matul il-process ta' tiġid. Dan il-kejl jista' jwassal biex, fuq medda ta' żmien, il-Knisja f'Malta tkun tista' tgħarbel il-ħidma tagħha.

22. Il-valutazzjoni twieġeb, fost l-oħrajn, dawn id-domandi:

- Il-pjan tagħna kien tajjeb?
- Kien realistiku bizzżejjed?
- L-istrutturi li twaqqfu kienu tajbin għall-iskopijiet li għalihom twaqqfu?
- X'kien l-affarijiet li għenu?
- X'kien l-affarijiet li tellfu?
- Stajna għamilna l-istess ħidmiet b'inqas riżorsi?
- X'gara li ma kienx ippjanat u li għen jew tellef?

23. It-tweġibiet għal dawn id-domandi jkunu għajn ta' għerf u esperjenza ġħall-komunità li temmen.

24. Barra mill-valutazzjoni li ssir internament, għandu jitħaddem aktar il-principju ta' *external audit* minn persuni indipendenti, li jkollhom il-funzjoni li jagħmlu eżami “minn barra” ta' l-istrutturi u l-ħidmiet tal-Knisja għas-servizz tat-tiġid fil-Knisja. F'dan is-sens, bħala parti mill-pjan biex is-Sinodu jkun implementat, isir eżami u, fejn meħtieg, issir reviżjoni ta' l-istrutturi djoċesani eżistenti.

Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu

25. Ikun hemm Kummissjoni għall-Implimentazzjoni tas-Sinodu li jkollha bħala inkarigu specifiku tagħha li tgħin lill-Arċisqof f'li ssegwi li t-twettiq tas-Sinodu qed isir u miexi b'ritmu tajjeb. Din il-Kummissjoni tiżen il-ħidmiet ta' implementazzjoni tas-Sinodu li jkunu qed isiru f'diversi livelli, tindirizzahom u theggixhom lejn l-objettivi mixtieqa u, fejn ikun hemm bżonn, toffri lill-Arċisqof proposti ta' bidliet biex il-Knisja f'Malta tkun tista' timxi fid-direzzjoni tas-Sinodu.

Fil-baži ta' kollox

26. Fil-baži ta' dan kollu, hemm it-tiġidid spiritwali ta' kulħadd. Dan is-Sinodu hu frott ta' l-Ispirtu s-Santu li qed iqanqal il-Knisja f'Malta għal tiġidid. Nemmnu li hu Alla li jmexxina fi triqtna. Nemmnu li hu Alla li jmexxi l-passi tagħna waqt li nippjanaw ħidmietna u waqt li nwettqu dak li ppjanajna. Iżda nemmnu wkoll li f'dan il-proċess ta' tiġidid irridu nagħmlu l-parti tagħna. L-ewwel tiġidid irid isir fil-persuni li jifformaw il-Knisja. Dan ma jistax ikun ippjanat, imma għandu jkun ċar għal kulħadd li hu l-baži ta' l-implimentazzjoni li l-Knisja f'Malta tixtieq li jseħħ frott ta' dan is-Sinodu.

Ottubru 2003

Talba għas-Sinodu Djočesan

Alla Missierna li tħobbna,
infaħħrūk u nirringrazzjawk
talli tul is-snин dejjem imxejt magħna,
il-poplu tiegħek f'Malta.
Bierek lilna lkoll,
aħna u niċċelebraw is-Sinodu Djočesan.

Ibgħat I-Ispritu Qaddis tiegħek
biex jgħaqqadna lkoll bħala l-familja tiegħek;
biex iġeddididna,
jgħinna nagħrfu s-sinjal taż-żminijiet
u nibnu ġejjeni li jkun għal qalbek.

Agħmel li nimxu wara Ibnek Ģesù,
il-Feddej tagħna.
Agħtina qalb bħal tiegħu, li taf tħobb lil kulħadd
u li taqsam ma' hutna l-ferħ u n-niket tagħhom,
l-aktar ta' dawk fil-bżonn.

Mexxina int biex inwasslu l-Aħbar it-Tajba,
l-aktar bix-xhieda ta' ħajnejn,
u biex naħdmu għal dinja aħjar.
Ha nkunu f'dan is-Sinodu
sinjal ta' tama għas-soċjetà Maltija
fil-millennju l-ġdid.

Tkun magħna Marija Ommna,
biex tqarribna lejk u lejn xulxin
u ninbnew fi Knisja waħda
fl-għaqda tal-Missier u ta' l-Iben
u ta' l-Ispritu s-Santu. Amen.

ILKOLL FLIMKIEN - Sinodu 2003

Ejjew ngħixu s-sagamenti
Nagħtu ħajja fil-liturgija
Infittxu dejjem il-ġustizzja
Billi ngħixu d-djakonija

Sabiex nibnu socjetà, Knisja ħajja fl-unità
Billi nagħrfu 'l Kristu bħala s-sid
U ningħaqdu f'komunjoni - poplu mżejen b'ħafna doni
Ngħixu l-qawwa ta' l-Ispirtu - bħal f'Pentekoste ġdid

Ilkoll flimkien, ejjew ngħollu qclubna b'kull tifhir
Ilkoll flimkien, b'vuċi waħda magħqudin
Biex infahħru lill-Mulej
Għal kull ma għamel magħna
U id f'id - Fi Kristu nsibu s-sliem,
Jekk nimxu lkoll flimkien.

Flimkien, ejja nkunu dawl għall-bqija tal-bnedmin
Flimkien, bħala lajči w saċerdoti
Flimkien, mal-persuni konsagrati magħqudin
U bħal aħwa u qaddejja, ejja naqdu lill xulxin

Flimkien, ejja nkunu ta' eżempju għaċ-ċkejknin
Flimkien, tfal u żgħażaqgħi w adolexxenti
Flimkien, mal-familji li fiż-żwieg huma mseħbin
Ejja nxandru l-Kelma t'Alla - billi nħobbu lil xulxin.

Ilkoll flimkien...

Is-Segreterija tas-Sinodu

Is-Segreterija tas-Sinodu kienet immexxija minn Dun Joe Galea Curmi, koordinatur tas-Sinodu, flimkien mas-Segretarju Pastorali Dun Anton Gouder u, minn Ottubru 2001, mas-Segretarju Pastorali Dun Charles Cordina. Kienet tinkludi lis-Sna Odienne Magro u s-Sna Ģina Tabone.

Id-Dokumenti tas-Sinodu

Għall-editing tad-dokumenti, kienu responsabbi s-Segreterija tas-Sinodu flimkien ma' Dun Jesmond Manicaro, Dun Hector M. Scerri u Patri Arthur G. Vella SJ, li ġadu ħsieb aspetti differenti ta' din il-ħidma. L-istampar tad-dokumenti sar mill-Media Centre.

Website tas-Sinodu

Il-website tas-Sinodu (<http://www.sinodu.org.mt>) giet iddisinjata mis-Sur Joseph A. Borg li, flimkien mas-Segreterija tas-Sinodu, ha ġsieb jaġġornaha. Il-website twassal id-dokumenti tas-Sinodu, flimkien ma' tagħrif dwar is-Sinodu u t-twettiq tiegħu.

Uffiċċju Relazzjonijet Pubbliċi

L-Uffiċċjal għar-Relazzjonijiet Pubbliċi tal-Kurja, is-Sur Charles Buttigieg, ha ġsieb il-komunikazzjoni mal-media matul is-Sinodu. L-Assistenta f'dan I-Uffiċċju kienet is-Sna Tessie Incorvaja.

Arti tad-Dokumenti tas-Sinodu

Il-faċċata ta' kull dokument tas-Sinodu fih pittura minn artisti kontemporanji differenti, bil-permess ġentili tagħhom jew tal-familja tagħhom. L-artisti huma:

- Willie Apap (1918 - 1970)
- Esprit Barthet (1919 - 1999)
- Lino Borg (1951 -)
- Paul Camilleri Cauchi (1940 -)
- Emvin Cremona (1919 - 1987)
- George Fenech (1926 -)
- Anton Inglott (1915 - 1945)
- Mary Anne Pace (1957-)
- James Vella Clark (1975 -).

Hajr

Hajr lilek, Mulej,
li mxejt magħna
l-mixja tas-Sinodu Djocesan
bil-qawwa ta' l-Ispirtu tiegħek,
u li wassalt is-Sinodu sat-tmiem,
li hu wkoll bidu ta' ħajja gdida.

Hajr lil dawk kollha
li akkumpanjaw din il-mixja bit-talb
u lil dawk kollha li b'mod jew ieħor
taw il-kontribut tagħihom tul is-Sinodu,
kemm-il darba fis-skiet u fil-kwiet,
imma b'ħafna mħabba, ġenerozità
u kompetenza.

Hajr lil dawk kollha
li għenu fil-pubblikazzjoni
tad-dokumenti tas-Sinodu,
magħmula tassew b'sengħa kbira.

Is-sinifikat tal-logo tas-Sinodu

Il-logo, iddisinjat minn Outlook Coop, juri ċirku li jinfetaħ u jitwessa' u minn hawn toħroġ il-kelma “sinodu”. Fil-qalba taċ-ċirku hemm is-Salib, u miċ-ċentru jitla' s-Salib.

Il-ċirku li jikber jirrappreżenta l-ħajja dinamika tal-Knisja bħala l-Poplū ta’ Alla. Is-Sinodu jesprimi din il-ħajja billi jlaqqa’ flimkien f'mixja waħda nies ġejjin minn toroq differenti, imma li jistqarru fidī waħda u jifformaw poplu li għandu lil Kristu bħala r-ras tiegħu. Hu cirku ta’ djalogu li dejjem jiftaħ, moviment ta’ djalogu. Flimkien mad-djalogu hemm dejjem ix-xandir ta’ Gesù Kristu l-Feddej (is-Salib). Kolloks hu indirizzat lejn il-ġejjieni.

Il-logo jesprimi l-ħajja tal-Knisja f'Malta, immexxija mill-Ispirtu ta’ Alla, b’ħarsitha lejn il-ġejjieni.

Pubblikazzjoni ta' l-Arċidjoċesi ta' Malta, 2004

ISBN: 99932 - 49 - 19 - X